24րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6632 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1907 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ՇԷՎՎԱԼ 1325 12 Novembre 1907 24me année № 6632

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	25 Ֆրք.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	20 »

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرەولق
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ՈՒՍՈՒՑԻ՞Չ ԹԷ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ

Դրագիտուհի մը հետեւեալ կարծիքն արտայայտած է. «Աղէկ պիտի ըլլայ, կը մտածեմ, մանչերու դասարաններն ալ յանձնել կիներու»: Խորհեցայ պահ մը, թէ իտէալ դպրոց մը պիտի ըլլար ան՝ իտէալիստ ուսուցչուհիներէ վարուած ու մտաբերեցի 20 տարիէ ի վեր տեսած երկսեռ դպրոցներս ու երկսեռ ուսուցչական մարմիններու արդիւնքը: Միեւնոյն ծրագիրը, միեւնոյն ուղղութիւնը, միեւնոյն զարգացման աստիճանն ունեցող երկու դասարաններ, մէկը աղջիկներու՝ միւսը մանչերու՝ տարբեր արդիւնք ցոյց կուտային. աղջիկներու դասարանն ուսուցչուհիի մը առաջնորդութեամբ գեր ի վեր կը հանդիսանար միշտ քան մանչերունը. այս՝ ի հարկէ վերագրելի էր ոչ միայն աշակերտուհիներու աշխատասիրութեան, այլ նաեւ ուսուցչուհիներու եռանդուն և խնամոտ աշխատութեան, սակայն ամէն պարագայի մէջ, արդեօք ուսուցչի և ուսուցչուհիի ազդեցութիւնը նո՞յնն է աշակերտին վրայ. Մնաց որ՝ մեր ունեցած ուսուցչուհիներն արդեօք կարո՞ղ են ձեռք բերել ազնիւ յօդուածագրի մտածին բաղձանքը, որ նոյն իսկ մերն ալ պիտի ըլլար:

Կրթութիւնը միայն մտքի կրթութիւն չէ ի հարկէ, այլ անկէ աւելի սրտի ու բնաւորութեան կրթութիւն, կուռ, տոկուն անվհատ բնաւորութիւն կազմելու վրայ է խնդիրը. այդ երեք տեսակէտով ալ մեր ներկայ վարժուհիները կրթող ըլլալու արժանիքը լիապէս ունի՞ն արդեօք: Մեր ուսուցիչները, մանաւանդ նորերը, ընդհանրապէս աւելի լաւ պատրաստուած կը նկատեմ (թէեւ դեռ ցանկալին կայ) քան վարժուհիները: Կամքի ու բնաւորութեան տէր եղող դաստիարակները կրնան անզգալի կերպով օրինակ հանդիսանալ աշակերտներուն: Ուսուցիչները ընդհանրապէս աւելի կամքի և բնաւորութեան արտայայտութիւն և ինքնաւրացութիւն ունին քան վարժուհիները: Ո՛վ որ մանկութիւնը կը յիշէ կամ ո՛վ որ կը դիտէ մտքով, սրտով ու մարմնով տակաւ կազմակերպուելու վրայ եղող մատղաշ սերունդը՝ պիտի տեսնէ անշուշտ որ ան կը կապէ, կը փնտռէ և ունի իր տիպարը որուն կը հետեւի, տիպար՝ ընտանիքին մէջ. փողոցը, դպրոցը, ընկերներուն մէջ և մանաւանդ ուսուցչին ու վարժուհիին մէջ՝ տիպար մը մանկական ընտրութեամբ որ շատ անգամ հեռու է իտէալ-տիպար մը ըլլալէ և որուն ազդեցութիւնը գերակշռող է միւս բոլոր ազդեցութիւններէն. այդ տիպար տարրն է բնաւորութեան սաղմը՝ անոր մէջ որ տակաւ պիտի աճի և զոր ամբողջ կեանք մը պիտի կրէ ենթական և ինքն ալ ըստ կարգին նորագոյն սերունդի մը պիտի կտակէ: Ինչ է այդ տիպարը մեր սեռի կրթական հաստատութիւններուն մէջ, վարժուհիներու մէջ: Քանի՜ ուսուցչուհի ունինք մեր բաղձացած յատկութիւններով, ճշմարիտ միսիոնարուհիներ՝ իրենց կրթական գործին փարած, որոնց կարենայինք յանձնել մեր մանչ զաւակներու կրթութիւնը:

Արդէն ժամանակն է և շատ փափաքելի է որ մեր գեղեցիկ սեռի կրթութեան մէջ ջանանք մտցնել անկախ գաղափար, դիրք ու գոյութիւն կազմելու տարրերը: Այժմ ամէն մարդ գիտէ թէ կրթութեան հիմքը գործօն էակ, գործօն միտք, գործօն բնաւորութիւն և ճարպիկ ու տոկուն մարմին կազմելն է: Գոյութեան և երջանկութեան պայմանն է այս:

Կինն է ընտանիքի հիմը: Ընտանիքի ներկայ վիճակը փոխելու համար զայն փոխելու ենք. կինն ալ փոխելու համար, իր կրթութեան սկզբունքները փոխելու ենք: Այդ փոփոխութիւնը մեր ունեցած վարժուհիներով կարելի չէ. ուստի ուսուցիչները աշխատելու են կրթութեան ընդհանուր գործին, մինչեւ որ հանգամանքները յարմարագոյն վարժուհիներու խումբ մը առաջ բերեն: Պէտք կը համարիմ ըսել թէ ես վարժուհիներու հակառակ չեմ կարող ըլլալ, այլ անոնց մէջ մարմնացած մեր ներկայ կրթիչները կամ կրթութեան սխալ ըմբռնումները կը քննադատեմ. նոյնպէս անոնց համար «Մեղք են խեղճերը, անոնք ալ պիտի ապրին կամ ընտանիք պիտի ապրեցնեն» քօղերն ալ կը դատապարտեմ, որովհետեւ իրենց զաւակներուն ապագան մատղած՝ այսինչ կամ այնինչ ընտանիքին ապրուստը կը հոգան:

Դպրոցներու տեսչութիւններ և հոգաբարձութիւններ պատասխանատու են հասարակութեան ներկայ և ապագայ սերունդներու առջեւ, եթէ կրթական գործը անհատական շահերու յանձնեն ու սերունդներ ապականեն:

Անհատներ հոգալով սերունդներ անտես չառնենք: Մեզի համար աւագ կարեւորութիւն ունեցողը կրթութեան գործն է: Կրթական պաշտօնեաները եթէ անկար են՝ թո՛ղ դպրոցէն դուրս փնտռեն պատուաւոր գործ մը. աշխատիլ փափաքողին միշտ գործ կ'ըլլայ: Միւս կողմէ, մեր վարժուհիները մեծ մասամբ ազգ. վարժարաններու շրջանաւարտներ են, որ շրջանին աւարտելէ վերջ սկսած են պաշտօնի. պիտի խոստովանիմ որ ոչ թէ սատար կոչումը զգալով իրենց մէջ, այլ ապրուստնին հոգալու հարկին մէջ գտնուած ըլլալնուն. հասկնալի է հետեւաբար որ ընտրեալ խումբ մը չի կրնար ըլլալ. քանի՞ներ կրնանք համրել որ իրենց պաշտօնին ազնուութիւնը իրենց իտէալ ընտրած ըլլան և առաջանալու, կրթուելու, բարձրանալու ջերմ փափաք մը ունենան, որպէս զի իրենց խնամքին յանձնուած սերունդը առաջացնեն, կրթեն, բարձրացնեն: Քանի՜ վարժուհի ունինք որ իրենց եղած վճարումին անձուկ գաղափարէն բարձրանալով իրենց կրթիչ պաշտօնին նպատակին վրայ խորհին, ու քանի՞ներ կան որ երկար տարիներ շարունակած ըլլան՝ գործի սրբութենէն ոգեւորուած: Առ այժմ բաւականանանք միայն իգական սեռի կրթութիւնը (ուսուցիչներու գործակցութեամբ) յանձնելով ուսուցչուհիներու, մինչեւ որ յարգելի յօդուածագրուհիին բաղձանքն իրականացնելու վիճակին մէջ գտնուինք, մինչեւ որ ունենանք մեր կրթական գործով ոգեւորուած իտէալ ուսուցչուհիներու ստուար խումբ մը, որոնք իրենց միջավայրին եռանդ ազդելով ոգեւորեն և կրթական գործը ուղիղ ճամբու մէջ դնեն: Փափաքելի է որ բարձրագոյն վարժարան մը, ուսուցչանոց մը ըլլար, ուր ընդունուէին ազգ. վարժարանն աւարտող ուսանողուհիներ՝ 18 տարեկանէն վերջ, յատկապէս դաստիարակութեան կոչում զգացողներ, նուիրուելու այդ ասպարէզին ցկեանս, երբ նոյն իսկ ընտանեկան հարկեցուցիչ պարագաներ զիրենք տունը պահէր, սպասելով առիթին կրկին օգտակար հանդիսանալու և ծառայելու դաստիարակութեան վեհ նպատակին. այդ կրթական կոչումը զգացողներու անձնուրաց հոգիներու խումբ մը միայն կարող է յոյս ներշնչել զուտ իգական ուսուցչութեան մը արդիւնքին:

ՍԱԹԵՆԻԿ

ՀԱ՞ՐԿ Է ՍՈՐՎԵՑՆԵԼ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

ՏԵՍԱԿԱ՞Ն ԹԷ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

> Պա՛րոն, մեր Արեւելեան երկիրներու մէջ այս կարգի արուեստից տարածման համար պէտք է մարզել նոր սերունդը, ուստի, պէտք է զայն սկսիլ վարժարաններէն:
>
> Տկն. Աննա-Ռօթ ի Պուքրէշ

Գրեթէ աւելի քան չորս տարի առաջ երբ Ռումանիոյ փոքրիկ մայրաքաղաքը առաջին այցելութիւնս կատարէի, բնականաբար արուեստակիցներ կ'ուզէի գտնել հոն՝ տեսակցելու և խորհրդակցելու համար, որոնցմէ կրցի միայն երկու կարեւորագոյն անձեր գտնել. մին՝ Տկն. Բէսքի, համանուն վաճառատան վարչուհին և միւսը Տկն. Աննա-Ռօթ, համանուն աշխատանոցի վարչուհին, որոնց հետ այնչափ մտերմացանք, որչափ մեր միջավայրին մէջ՝ անկարելի եղած է երկու կամ աւելի արուեստակիցներու միջեւ: Բայց երբ Եւրոպայէ՝ Պուքրէշ վերադարձայ ժամանակամիջոցէ մը ետք, փափաքեցայ վերոյիշեալ տիկինները վերստին տեսնել և երբ Ակադեմիայի փողոցին մէջ (Ստրատա-Ակադեմիա) Աննա-Ռօթի աշխատանոցը այցելութիւն տուի, հո՛ն տիկնոջ հետ երկարօրէն տեսակցեցանք արուեստական նորագոյն ոճերու նկատմամբ. և վերջապէս տիկինը ազդուօրէն շեշտեց վերոյիշեալ խօսքը, որ բոլոր արուեստագէտներու համար մեծ նշանակութիւն ունի:

Ուղիղ և բանաւոր էր այդ խօսքը, սակայն գործադրութիւնը կնճռոտ և դժուարին. քանզի երկաթէ կամք մը և անձին նուիրումը իսկ նուազ պիտի կրնար արժել ա՛յն անպատեհութեանց և դժուարութեանց առջեւ, որ պիտի ցցուէին արուեստագէտի մը դէմ: Զբաղումներէս դուրս որչա՛փ ժամանակ պիտի կրնայի յատկացնել արուեստական դասաւանդութեանց համար, ըլլայ այն մանչերու կամ աղջկանց յատուկ ուրոյն արուեստից համար. և յետոյ պիտի կրնայի՞ անմիջապէս հասկցնել վարժարանաց վարիչ մարմնոց գոնէ մէկ մասին թէ «ութիւն»ներէ, չըսելու համար քիչ մըն ալ աւելի, գէթ նոյնչափ կարեւոր է ուսանողի մը՝ վարժարանէն առնել ձեռական արուեստից տարրական սկզբունքներ, որոնց քանի մը հատը թէեւ երբ Ֆանէքզի կամ «կա՛յ» ըսելու համար կը գտնուին մեր թաղ. նախակրթարանաց մէջ, սակայն մինչեւ ո՛ր աստիճան ուղղամտութեամբ կ'աւանդուին անոնք, շատերու կեանքի ասպարէզին մէջ իրենց օժանդակ մը ըլլալու համար:

Անշուշտ ամէն նորամուտ արուեստի կարեւորութիւնը հասկցողներու շատ աւելի դիւրամատչելի է, սակայն երբեմն պակաս չեն արուեստէն անտեղեակ անձեր որոնք զգան արուեստներու բազմապիսի օգուտները, բայց անոնց զարգացման չեն նպաստեր մեր դպրոցներուն մէջ:

Դժուարութիւնները միայն հոս չեն վերջանար:

Եթէ Աննա-Ռօթ իր խորհուրդը միայն ինձ ուղղած չըլլար և ընդհանուր կոչ մը ըրած ըլլար, բոլոր արուեստներու նկատմամբ, ո՞ր կարգի ուսուցիչներ պէտք էր ընտրել, որպէս զի արուեստական դասաւանդութիւն մը արդիւնաւոր ըլլար և ծառայէր իր նպատակին, միջակօրէնար ուսանողին ապագային համար, իւրաքանչիւրին իր ընտրած ճիւղին կամ ցոյց տուած յարմարութեան համեմատ իբր ճարտարարուեստ, եւն. և բարեկեցիկը դարձնել իր հակումին համեմատ մարզէր իբր [illegible] իր ձիրքերը և միտքը զարգացնելու համար:

Գործնական մտքի տէր անձերու հետ ունեցած խորհրդակցութիւններուս մէջ արդէն քանիցս նիւթ եղած է սա խնդիրը թէ արուեստներու դասաւանդութեանց համար պէտք է ընտրել այն կարգի ուսուցիչներ, որոնք գործի հրապարակին վրայ և հետեւապէս կեանքի պայքարին մէջ կիրարկած ըլլան իրենց արուեստը, ամէն կնճռոտութեանց և դժուարութեանց մէջ մարզուած և փորձառու, որպէս զի գործի մը մէջ գոյութիւն ունեցող ամէն պատահականութիւններովը միասին դասաւանդէ և ըստ այնմ պատրաստէ նորահաս միտքերը:

Այլ սակայն հոս կը բացուի կարեւորագոյն գլուխ մը նկատողութեան առնելու, որ աւելի հետաքրքրական է բանիմաց միտքերու և արուեստներու ուսուցիչներուն համար թէ՝ «հա՞րկ է սորվեցնել արուեստը», Հարցումը տարօրինակ պէտք է թուի այն արուեստագէտներուն համար, որոնց գիտակցութիւնը շատ սահմանափակ է. քանզի անմիջապէս պիտի խորհուի «եթէ արուեստը սորվեցնեմ ինծի ի՞նչ կը մնայ, քանի որ մրցակիցս իմ ձեռքովս պատրաստած պիտի ըլլամ, մանաւանդ երբ ապերախտ նկարագրի տէր ըլլայ աշակերտը»: Սակայն պէ՛տք է չմոռնալ որ արուեստագէտ մը իր [illegible] փոխանցելէն ուրիշ կերպ յառաջդիմութիւն չի կրնար ունենալ, հետեւեալ գլխաւոր պատճառներով: 1. Հեղինակ-արուեստագէտի մը քով մնալով արուեստ մը, երբեք ծաւալում չի կրնար գտնել իբր գործ և հետեւապէս իրեն ալ օգտակար չի կրնար ըլլալ ան, անծանօթ մնալով հանրութեան. քանի որ միայն մէկ անձ չի կրնար սատարել գործի մը ընդհանրացման: 2. Հեղինակ-արուեստագէտ մը մտաւորապէս յառաջդիմելու և նորանոր ստեղծումներ ընելու համար պէտք է մրցակիցը իր ձեռքով պատրաստէ, որպէս զի ստիպուի միշտ իրեն վերապահուած նորութիւններ հնարել, յարմար ժամուն մրցակիցը ընկճելու և իր կարեւորութիւնը զգալի ընել տալու համար: 3. Հեղինակ-արուեստագէտ մը պարտի իր գիտերը հաղորդել աշակերտին և գործադրութեան դնել տալ, որովհետեւ եթէ միայն ի ձեռին ունեցածովը գոհանայ և նորեր հնարելու չի հետամտի, կրնայ տկար միտքը բթանալ, հեղինակութեանց աղբիւրը ցամքիլ և հետեւապէս իր արուեստական բարձրութենէն իյնալ: 4. Վերոյիշեալ յոռի ըմբռնումները և արուեստին ուսուցման նախանձը կրնայ օր քան զօր չաճիլ համբաւէն և հետեւապէս նիւթական վաստակութենէն զրկել, քանզի միօրինակութիւնը յափրեցուցիչ է և գնահատողներ ձանձրանալով՝ իրմէ կրնան հեռանալ և զայն մոռնալ: 5. Մարդկային պարտականութիւնը ուրիշի մը խղճմտօրէն օգտակար ըլլալ է. և ա՛յն անձը որ իր նմանին օգուտ չունի, ինքզինքին ի՞նչպէս կրնայ օգտակար ըլլալ:— Սակայն չկրնա՞յ ըլլալ որ աշակերտ մը իր վարպետը արուեստապէս գերազանցելով գլէ և անցնի: Անտարակո՛յս: Բայց կա՞յ ասկից աւելի ուրախալի և հաճելի պարագայ՝ վարպետի մը համար, երբ ընդհանրապէս գիտուած է որ՝ ո՛ և է գեղարուեստական, ճարտարարուեստական եւն. վարպետ, ազնիւ զգացմանց տէր անձ մը եղած է, քանի որ արուեստներու շատ մը ճիւղեր զգացումներու հետ ալ կապ ունին. և կը կարծէ՞ք որ այդ ոգին իր մէջ կրող աշակերտ մը ապերախտ գտնուի իր վարպետին հանդէպ... տեսա՞ծ էք երբեք... թողունք բուն վարպետին անունը անմահացնելու միակ միջոցը եղող պարագան...

Ուրեմն կը հաստատեմ և կը պնդեմ թէ անհրաժեշտ է ո և է արուեստ՝ թէ՛ սորվեցնել և թէ՛ ընդհանրացնել, որովհետեւ ասոր հակառակ գործող ո և է արուեստագէտ անպատճառ կամ անկարող է ուսուցանելու և կամ թերի է իր արուեստը և ձեռնհասութենէ զուրկ: Այս առթիւ ինքնին կը պարզուի մեր մտքին առջեւ պարագայ մը, որ նուազ կարեւոր չէ, գլխաւորաբար արուեստից ուսուցման նկատմամբ՝ թէ այն «տեսականօրէ՞ն թէ գործնականօրէն» պէտք է ուսուցանել:

Խորհա՞ծ էք արդեօք՝ թէ ուրկից կը ծնի ո և է ուսման մը տեսականը: Բացայայտ է թէ գործնականէն: Եւ եթէ առարկայի մը գործադրութիւնը գոյութիւն չունի, ի՞նչպէս օգտակար կրնայ ըլլալ ուսուցուած մը միայն տեսական բացատրութեամբ, և եթէ գոյութիւն իսկ ունենայ՝ անոր մանրամասնութեանց վրայ հառելով ժամավաճառ ըլլա՞լն է դրականը, թէ աշակերտին գործադրել տալով ընտելացնելն է ճշմարիտ: Պէտք է գիտնանք որ վերացականութեան դարը անցած է և կեանքն ալ ա՛յնքան կարճ, որ այլ եւս անտանելի կը դառնան երկարօրէն գրաւոր բացատրութեամբ ժամավաճառութիւնք՝ թէ ուսուցչին կամ վարպետին և թէ ուսանողին կամ աշակերտին համար. և եթէ արուեստից կամ գիտութեանց ուսուցիչներէ ոմանք տակաւին տեսական դրութեամբ կը հետեւին՝ կամ լաւ ըրած ըլլալու ըմբռնումով և կամ դասաւանդութիւնը շահագործելու նպատակաւ, մեծագոյն անտեղութիւնը գործած ըլլալով՝ խիստ կը սխալին, որովհետեւ տակաւ անհետանալու վրայ են այն մտքերը, որոնք յաւետ միայն հաւատալու միամտութիւնը կ'ունենան. այլ կը սպասուի այժմէութեան մէջ, տեսութեան մը գործադրութիւնը, ինքնութեան երեւան գալը տեսնելու, շօշափելու և գործածելու համար զայն:

Ասով երբեք չեմ ուզեր ըսել որ տեսականը վնասակար մըն է. կան դասաւանդութիւններ որ համառօտ տեսականով մը կը սկսին և յետոյ գործնականի կը վերածուին զոր պէտք է աւելի զօրացնել, տալով միտքը ունայն շաղփաղփութիւններով չյոգնեցնելու համար: Իսկ մանաւանդ արուեստից դասաւանդութիւնը — ինչ կարգէ ալ ըլլան անոնք — պէտք է սկսիլ գործնականով և իւրաքանչիւր արուեստական գործադրութեանց պատճառները բացատրել աշակերտին՝ միշտ բերանացի «ինչո՞ւ»ներով եւն. և փորձով հաստատած եմ որ գործնականին վրայ հաստատուած տեսական բացատրութիւնները, պարզ պատմութեան մը պէս ըմբռնած է աշակերտը, առանց մտքի յոգնութեան ենթակայ ըլլալու:

Գալով այն առարկութեան թէ մեր երկիրը ճարտարարուեստական չէ—եթէ երբեք առարկողներ ալ կրնան գտնուիլ— շատ համակարծիք չեմ կրնար գտնուիլ իրենց. քանի որ կրնան նիւթական դիւրութիւնները ունեցող ուսանողներ գտնուիլ. իրենց ուսած տարրական սկզբանց մէջ տկար յառաջդիմելով և ինքզինքնին յարմար զգալով աւանդուած գործին, կարենան կեանքի ասպարէզին վրայ օգտակար ըլլալ և վերոյիշեալ յառաջդիմութիւնը գործնականապէս հերքել, երբ խորհինք թէ առեւտրական հրապարակին վրայ գոյութիւն չունեցող ապրանքի մը վրայ չի խօսուիր իսկ: Բայց երբ նորաձեւ ապրանքի մը նմոյշը կը ներկայանայ վաճառականի մը, անոր շահաւորութիւնը զգալով որոշ յանձնարարութիւն մը կուտայ— գէթ փորձի համար քիչ քանակութեամբ—յանձնակատարին, նոյն բանն է և ընտրած նիւթս այդ կը շօշափէ: Եթէ ճարտարարուեստին ինքնութեանը նկատմամբ գաղափար չունի մէկը, ան չի կրնար գործադրել զայն և հետեւապէս կը զրկուի անոր օգտակարութեան գաղափարէն. իսկ երբ կը սկսինք անոր գոյութիւնը և պէտքը ուսուցանել, ի՛նչ գիտենք որ ծնունդ չկրնար առնել ան նորահաս սերունդին մէջ: Անհրաժե՞շտ է միշտ մեր հրապարակէն դուրս փնտռել ամէն շինուած գոյք և եւրոպական գործարանաց միջնորդ ըլլալ:

ԳՐԻԳՈՐ Կ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
Ասեղնագործ-Գծագրիչ

ՄԱՀԸ ԵՒ ԹԱՂՈՒՄԸ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Մահը. — Հրեաները կը թաղէին մարմինները և ո՛չ թէ կ'այրէին. — Դագաղը. — Յուղարկաւորութեան հանդէսը՝ առաջին դարուն. — Գերեզմանները. — Գերեզմանի մը ներքին կողմը. — Սուգը. — Տեւողութիւնը:

Աւետարանիչներէն մին մեզի կը պատմէ թէ Յիսուս օր մը հանդիպեցաւ յուղարկաւորութեան թափօրի մը, որ քաղաքէ մը դուրս կ'ելլէր. «Իբրեւ մերձ եղեւ ի դրունս քաղաքին, ահա ելանէր մեռեալ մի որդի միամօր մօր իւրոյ, և նա էր այրի»: Հրեաները արդարեւ դիակիզութենէ (crémation) կը սոսկային: Մարմինները այրելու սովորութիւնը, որ ի հնումն ա՛յնքան ընդհանրացած էր, գարշելի կը թուէր իրենց համար: Անոնք կը թաղէին մեռեալին մարմինը, և քրիստոնէական եկեղեցին ալ մինչ այս սովորութեան հետեւած է: Մարմնի յարութեան հաւատքը կ'ընդդիմանար զայն կրակով ոչնչելու սովորութեան. և դեռ կ'ընդդիմանայ այսօր՝ քրիստոնէական եկեղեցւոյ մէջ: Անոնք նախամեծար կը համարէին իրենց մեռեալին մարմինը հողին յանձնել, սա յոյսով թէ, թէեւ անիկա հոն դանդաղօրէն պիտի լուծուի, սակայն անկէ միշտ բա՛ն մը պիտի մնայ: Մեռնելէն անմիջապէս յետոյ մարմինը «վերնատունը»(1) կը դնէին. ձեռքերը և ոտքերը կը կապէին և ճերմակ(2) լաթով մը կը ծածկէին գլուխը: Յետոյ ամբողջ մարմինը կը պատանքէին և կ'անուշահոտէին զմուռսով և հալուէով(3): Այս անուշահոտութիւնները՝ մեռեալ մը թաղելու ժամանակ, գերեզմանին մէջ մարմինին քով ալ կը դնէին: Այս կերպ կ'ընէին մանաւանդ այն ատեն, երբ թաղումը փութացուէր: Մարմինը այսպէս պատրաստուելէ յետոյ, ձեռքերը նորէն խաչաձեւ բաց դագաղի մը և կամ ճաղի մը մէջ կը դնէին, որ միttah կը կոչուէր: Այսօր Պաղեստինի բնիկ արաբները, տակաւին միեւնոյն սովորութիւնները տառացի կերպով ի գործ կը դնեն: Թաղումը առ առաւելն մահէն յետոյ ութը ժամ վերջ կը կատարէին, որովհետեւ տաք երկիրներու մէջ, ստիպուած էին թաղումը աճապարել: Հրեաները մասնաւոր մեռելակիրներ չունէին.(4) բարեկամներն էին որ կը կրէին ննջեցեալին մարմինը: Անոնք վերջին յարգանք մը կ'ուզէին տալ մեռ-

---

(1) Գործք. Թ. 37:
(2) Յովհ. ԺԱ. 44:
(3) Մատթ. ԻԷ. 59:
(4) Գործք. Է. 6.10

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (18)

ԺԱՔ ՊՐԻԵՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՖՕՆ-ՔՈՒՎԷՐԹԻ ՋԱՂԱՑՔԸ

Թ.

—Այո՛, կ'ըսէ թէ հայրդ իրմէ գողցեր է պտուղներ ու գործիքներ, և դեռ չեմ գիտեր ի՛նչ: Նոյն իսկ կը յայտարարէ թէ իրաւունք ունէր հայրդ ձերբակալելու:

Միլու, որ յօնքերը պատած էր խօսակցութեան սկիզբը, չափազանց գունատեցաւ և իր շրթունքները այնպիսի խօսքեր մրմնջեցին որ Լիւսիէն չհասկցաւ: Մնաց որ հասկնալու պէտք չունէր՝ ըմբռնելու համար թէ շատ զգայուն տեղէ մը վիրաւորուած էր խօսակիցը:

Միլուի հայրը, ծերուկ Կօնտէնէ, գիւղացիներու այն դասակարգին կը վերաբերէր, որոնք ինքնայատուկ գաղափար մը ունին պարկեշտութեան վրայ: Անշուշտ ուրիշին դրամը չէր գողնար, և կարօտ վիճակ մըն ալ չունէր, սակայն մութը կոխելուն կամ լոյսը ծագելուն պէս, մօտակայ դաշտերը կ'երթար՝ պտուղ, բանջարեղէն, հունտ և գործիք գողնալու համար: Յափշտակելու մենամոլութիւնն ունէր: Միլու ամէն մարդէ աւելի լաւ գիտէր իր հօր անուղղայ մոլութիւնը: Սակայն չէր կրնար հանդուրժել որ բացէ ի բաց մեղադրեն հայրը:

Այդ մոլի ու ապականած երիտասարդին մէջ միակ լաւ զգացում մը գոյութիւն ունէր, այն է հօրը նկատմամբ տածած յարգանքը: Միլու, միշտ լկտի ու հեգնող, իր հօր առջեւ փոքր տղայ մը կը դառնար: Հաւանաբար Կօնտէնէ պիտի ժպտէր, եթէ իմանար որ Ալպէր զինքը կը բամբասէր: Բայց Միլու բարկացաւ, լսելով որ Ալպէր հօրը վրայ գէշ կը խօսէր: Ոչ մէկ բան այդքան պիտի վիրաւորէր իր սիրտը: Լիւսիէն դիտմամբ իր մօրաքեռորդիին խօսքերը հաղորդած էր Միլուի, գիտնալով որ ի՛նչ ազդեցութիւն պիտի գործեն անոնք: Գոհ էր որ անզգայ Միլուն զգացած էր, պաղարիւնութիւնը կորսնցնել տալով:

— Այո՛, բառ առ բառ այդ խօսքերը ըրաւ, կրկնեց Լիւսիէն: Գալով քեզի, ըսաւ թէ զինքը կը լրտեսես և թէ լաւ դաս մը պիտի տար:

Միլու հեգնական ծիծաղով մը պատասխանեց.

— Ա՜հ, ինծի դաս մը տալ կ'ուզէ՜: Տեսնենք ո՛վ պիտի տայ այդ դասը և ո՛վ պիտի ընդունի:

Միլու վայրկենական և ազդու որոշումներ առնող մարդ մըն էր: Մէկ րոպէի մէջ իր ընելիքը որոշեց: Սենեակին դուռը բացաւ, քովի սենեակը նայեցաւ՝ որպէս զի հասկնայ թէ հոն լսող մը կա՞ր զիրենք: Յետոյ դուռը գոցեց նորէն, եւ գնաց Լիւսիէնին քով նստաւ, որ ոտքի վրայ կը գտնուէր, վառարանին կրթնած: Իր դէմքը սովորական անտարբերութիւնը չունէր, զոր իբր տեսակ մը դիմակ կը գործածէր ամէն ատեն: Լիւսիէն, շատ ազդուած, իսկոյն հասկցաւ թէ ծանրակշիռ բանի մը վրայ պիտի խօսէր բարեկամը: Միլու յարեց մեղմաձայն.

—Լիւսիէն, գիտես թէ քանի տարիէ ի վեր իրարու ընկեր ենք, և տակաւին բան մը չենք պահած իրարմէ: Լաւ թէ գէշ օրերու մէջ ամէն բան իրարու հաղորդած ենք: Լա՛ւ, կ'ուզե՞ս որ ապագային ալ այդպէս ընենք:

— Ինչո՞ւ համար այդ բանը կը հարցնես ինծի: Զգացումներուս տեղեակ չե՞ս միթէ:

— Ծանրակշիռ վայրկեաններու մէջ պէտք է խօսիլ. չի բաւեր իրար հասկնալ: Կան խօսքեր զորս արտասանելէ պէտք չէ վախնալ, որովհետեւ խօսքերը միայն իրարու հետ կը կապեն ու կը շղթայեն մարդիկ: Ուրեմն անկեղծօրէն պատասխանէ: Եթէ օրին մէկը հարստանաս, խոստացի՛ր որ անցեալին հաւատարիմ պիտի մնաս, և աւելի որոշ խօսելու համար՝ խօսք տուր որ փոխատուութիւն պիտի ընես ինծի, քանի որ անհրաժեշտ է քեզի ծանօթ ձեռնարկին համար:

— Կը խոստանամ, ըսաւ Լիւսիէն խուլ ձայնով մը:

— Ձեռքդ ինծի տո՛ւր:

— Աւասիկ:

— Լա՛ւ, քիչ ատենէն պիտի հարստանաս:

Դաշինքը կնքուած էր... այնքան անպատիւ ու հրէշային դաշինք մըն էր որ երկու բարեկամներն ալ սարսուռ զգացին, հակառակ քարսիրտ ու իրենց կիրքերով կուրցած ըլլալնուն: Լիւսիէն չափազանց գունատած էր: Միլու, որ շուտով գտած էր ինքզինքը, տեսնելով բարեկամին յուզումը, ուզեց շուտով հակազդել: Իր դիմակն ու հեգնական շեշտը գործածեց նորէն.

— Հիմա տուն դարձի՛ր և ջանա՛ ժպտուն ու նոյն իսկ զուարթ դէմք մը առնել... Այո՛, կը հասկնամ որ դժուար պիտի ըլլայ այդ բանը, բայց այնպէս պէտք է ընել, կը հասկնա՞ս: Սրճարան գնա՛, թուղթ խաղա՛, գիշերը ակումբին մէջ անցուր, կարելի եղածին չափ ուշ դարձի՛ր, և դուրս ելած միջոցիդ բարեկամներէդ մէկէն խնդրէ որ քեզի ընկերանայ մինչեւ տուն, կը հասկնա՞ս:

— Այո՛, պատասխանեց Լիւսիէն հազիւ լսելի ձայնով մը:

— Նոյն իսկ փորձէ՛ քաղցենիդ վրայ այնպէս մը խօսելու իբր թէ համակերպած ես եղածին: Այսօր իրար չպիտի կրնանք տեսնել ալ եւս, որովհետեւ քաղաք պիտի երթամ պիսիքլէթով և շատ ուշ պիտի դառնամ: Ուրեմն որոշուեցաւ ամէն բան: Վիլֆրանշ պիտի դառնաս և ալ ես հոնկէ դուրս չպիտի ելլես ո և է պատրուակով:

Մինչ Լիւսիէն գլուխը ծռած կը պահէր այնպիսի դիրքի մը մէջ զոր ծիծաղաշարժ պիտի համարէր ուրիշ պարագաներու մէջ, Միլու յարեց.

— Օ՛ն, առաջին կարգի փառաւոր յուղարկաւորութեան մը ներկայ գտնուողներուն դէմքը մի՛ ցուցադրեր: Ինքզինքիդ եկուր և լաւ մը խորհէ. եթէ երբեք այս պահուս տեսնեն քեզ՝ պիտի կարծեն որ գէշ գործի մը համար եկած ես: Օ՛ն, ցտեսութիւն:

Միլու սենեակէն դուրս ելլելու ձեւ մը առաւ: Լիւսիէն լուռ և տխուր երեւոյթով մը մտիկ ըրած էր, հազիւ համարձակելով իր մեղսակիցը դիտել և աւելի ծանրակշիռ գաղտնիքներու սպասելով: Այսպէս, երբ Միլու իր բարեկամը ճամբու դնել ուզեց, առանց յայտնելու իր ծրագիրները, Լիւսիէն սրտնեղութեամբ դողաց.

— Ի՞նչպէս ցտեսութիւն կ'ըսես ինծի. բոլոր ըսելիքդ ա՞յս է:

Միլու, որ դրան մօտ հասած էր, իսկոյն ետ դարձաւ ըսելով.

— Դեռ ի՞նչ կ'ուզես որ ըսեմ:

— Կ'ուզեմ իմանալ թէ ինչ ընելու մտադիր ես...

Միլու կարեկցական նայուածք մը ձգեց բարեկամին վրայ և ուսերը ցնցեց:

— Հա՞րկ կայ որ ընելիքս գիտնաս: Չես կրնար ինծի օգնել, այնպէս չէ՞. ուրեմն ի՞նչ հարկ...

— Սակայն կ'ուզեմ իրազեկ ըլլալ...

— Կը բաւէ ինչ որ ըսի. ուրիշ բան չպիտի յայտնեմ: Մնաց որ պէտք եղածէն աւելի չե՞ս գիտեր միթէ, յարեց Միլու մեղմաձայն:

Այս վերջինը, որ սենեակին պատուհանին առջեւ կեցած էր, իր քով քաշեց Լիւսիէնը և վարագոյրը վեր առաւ, ըսելով.

— Սա տուներուն մէջէն բան մը կը նշմարե՞ս:

Աւելի յուզուած քան զարմացած, Լիւսիէն քանի մը վայրկեան վարանեցաւ, աչքերը յառած իրեն ցոյց տրուած ուղղութեան վրայ: Յետոյ ըսաւ.

— Այո՛, Ֆօն-Քուվէրթի ջաղացքը կը նշմարեմ:

(Շարունակելի)

Հալին այս պատճառաւ փոխն ի փոխ կը կրէին անոր դիակնացեալ մարմինը, մանաւանդ երբ բազմաթիւ ըլլային: «Երկաթէն տարին դեռ չթեւակոխած մեռնող տղայ մը, թեւերու վրայ առած կը տարուէր, եւ կը թաղուէր երկու այրերու եւ մէկ կնոջ կողմէ: Երեսուն օրուան տղայ մը, այնպիսի դագաղի մը մէջ կը դրուէր, որ ո՛չ թէ ուսերու, այլ թեւերու վրայ կարելի է կրել: Երեք տարեկան տղայ մը միտտահի մէջ դրուած կը տարուէր, մինչեւ նոյնը նաեւ տարբեր տարիք ունեցողներու համար:» Մեռելակիրները ուրեմն միտտահը իրենց ուսերուն վրայ կ'առնէին: Ազգականները եւ բարեկամները լալով եւ խմբով կը հետեւէին դագաղին ոռնալի ճիչեր արձակելով. գետին կը թաւալէին, զգեստնին կը պատռէին եւ փոշի կը նետէին իրենց գլուխին վրայ: Այս ցոյցերով չբաւականանալով, դեռ աւելին կ'ընէին. եղերամայրեր կը վարձէին, որոնք անհոլի աղաղակներ արձակելով կ'արտասուէին(1): Ասոնցմէ զատ կը վարձէին նաեւ նուագածուներ, որոնք սրինգով մեռելային տխուր երգեր կը նուագէին(2): Ամէնէն աղքատ խորայելացին ստիպուած էր առ ի պատշաճութիւն, իր կնոջ մահուան առթին, գէթ երկու սրնգահարներ եւ մէկ եղերամայր ունենալ: Իսկ եթէ երբեք հարուստ էր, կ'ըսէ Մէմմոնիտ, կ'ընէին ինչ որ պատշաճ էր: Ինչպէս ամուսնութեան, նոյնպէս թաղման համար հրեաները կրօնական որ եւ է արարողութիւն չունէին: Երբեմն ճառ մը (դամբանական?) կ'արտասանէին մեռելին վրայ, կամ քահանայ մը ողբ(3) մը կ'արտասանէր: Գերեզմանները մինչ քաղաքներէն դուրս կը գտնուէին: Քաղաքի մը չրջապատին մօտիկ գտնուող գերեզմանատունը պէտք էր յիսուն արմկաչափ (22 մետր) հեռու ըլլար: Հասարակաց գերեզմանոցներ հազուագիւտ էին. աղքատները եւ օտարականները միայն ընդհանուր գերեզմանոց ունէին: Հարուստ ընտանիքներու գերեզմանները իրենց մասնաւոր կալուածներուն մէջ կը գտնուէին: Թալմուտները մանրամասն նկարագրութիւն մը կ'ընեն մեզի այս կերպ գերեզմանի մը, որ Յովսէփ Արիմաթացիին գերեզմանին կը նմանի եւ հետեւաբար չատ կը հետաքրքրէ մեզ: Գերեզմանը քարաժայռի մը մէջ փորուած այր մը կամ սենեակ մըն էր, ուր չփիլիսակ մը կը մտնէին՝ ինչպէս որ կը մտնեն անձաւի մը մէջ: Մուտքը քառանկիւն էր եւ կը գոցուէր մեծ քարով մը: Մեզի նկարագրուած գերեզմաններէն միայն ներքին կողմը քառասնեկորա արմկաչափ էր, ուր ութը գերեզմաններ չինուած էին, երեք իւրաքանչիւր կողմը եւ երկու հատ ներքեւը: Գերեզմանին տեղը յայտնի ըլլալու համար, յիշատակարան մը եւ կամ քարի կտոր մը կը կանգնէին: Ամէն տարի Ադար ամսուն մէջ, յիշատակարանին կամ քարին արտաքին կողմը Ջրախառն կիրով(4) կը ճերմկցնէին. ասոր պատճառը գերեզմաններուն չմօտենալ էր, որովհետեւ գերեզմանի մը հպումը պղծութիւն կը նկատուէր: Յիսուս դպիրները եւ փարիսեցիները մերթ այս ճերմկցած գերեզմաններուն՝ «որ արտաքոյ երեւին գեղեցիկք»(5), եւ մերթ այն ծածկուած գերեզմաններու հետ կը բաղդատէ, որոնց տեղը անյայտ եղած է(6): Սգաւոր ընտանիքը թաղումէ վերադարձին հաւաքուելով, ընդհանուր ճաշ մը կ'ընէր: Այս ճաշը մեռելին բարեկամներուն կողմէ կը պատրաստուէր եւ կը կոչուէր «սուգի(7) հաց»:

Ճաշի ատեն այնքան բաժակ գինի կը խմուէր որքան զատկական ճաշի միջոցին՝ այսինքն տասը բաժակ. երկու հատ ճաշի նախէ առաջ, հինգ ճաշի ատեն եւ երեք յետոյ: Գամաղիէլի որդի Սիմոն աշակերտին մահուան ատեն, երեք եւս աւելցուցին, բայց որովհետեւ հանդիսականները գինովցան, այս պատճառաւ Սինեդրիոնը տասը հատէն աւելին արգիլեց: Այս ճաշը թաղման օրը կատարուած միակ արարողութիւնը չէր: Վշտացեալները մխիթարելու համար մինչ կուգային ինչպէս քոյրերուն Ղազարի(8) բարեկամները. չրջապատելով անոր երկու քոյրերը՝ Մարիամը եւ Մարթան, իրենց սուգի առաջին օրերուն մէջ: «Երբ գերեզմանէն վերադառնան կը չրջապատեն վշտացեալը եւ կը մխիթարեն զայն»: Մխիթարական այցելութիւններուն մէջ, նախապէս հաստատուած արարողութիւններ կը կատարէին: «Գերեզմանէ վերադարձին, յուղարկաւորութեան հանդէսին ներկայ եղողները առաջ կ'անցնին, կը նստին, ոմանք կը մխիթարեն, ոմանք կուլան եւ ուրիշներ մահկանացութեան (mortalité) վրայ կը մտածեն: Յետոյ ոտքի կ'ելլեն, դարձեալ կը նստին եւ այսպէս եօթն անգամ յաջորդաբար»:

Սուգը երեսուն օր կը տեւէր: Առաջին օրը չէին կրնար իրենց կղարթները կրել. առաջին երեք օրերը չէին կրնար որ եւ է գործ կատարել եւ բարեւ տալ: Եօթը օրերը չէին կրնար տրեխ հագնիլ, լուացուիլ, իւղով օծուիլ, օրէնքը, Միշնան կամ Թալմուտները կարդալ եւ ոչ ալ գլուխը ծածկել: Երեսուն օրերուն մէջ արգիլուած էր ածիլուիլ, նոր զգեստներ հագնիլ եւ կամ պատռած զգեստ մը կարել:

Ընդհանրապէս «քուրձ եւ մոխիր» կը գործածէին: Քուրձը տեսակ մը հաստ եւ մազապատ զգեստ էր. նեղ, անթեւ եւ անձաւ: Իբրեւ գօտի բարակ չուան մը միայն կը գործածէին(9): Հօր կամ մօր մահուան առթիւ երեսուն օր չարունակ քուրձ կը հագնէին: Այրիները(10) իրենց ամբողջ կեանքերնուն մէջ մինչ կը գործածէին զայն: Մեռեալի մը բոլոր ազգականները ստիպուած էին գէթ սուգի առաջին եօթը օրերը քուրձ հագնիլ:

Թրգմ. ԹՈՂՈՍ ՍԱՐԿԱՒԱԳ ԳԱԼԷՄԵԱՆ
Արմաշ

---

(4) Մատթ. ԻԳ. 27:
(5) Մատթ. ԻԳ. 25:
(6) Ղուկ. ԺԱ. 44:
(7) Եզեկիէլ. ԻԴ. 17:
(8) Յովհ. ԺԱ. 19:
(1) Երեմիա. Թ. 17:
(2) Մատթ. Թ. 23:
(3) Ամովս. Ե. 16:
(9) Եսայի. Գ. 24:
(10) Ծննդ. ԼԹ. 14:

ԱՌՏՆԻՆ ՑՈՒՑԱԴՐԵՐ

Անքնութեան դէմ անվրիպելի միջոց մըն է հետեւեալը.— Բամպակէ գուլպաները պէտք է պաղ ջուրի մէջ թրջելէ ետք քամել ու հագնիլ. եւ այդ թաց գուլպային վրայէն ալ բուրդէ չոր գուլպաներ հագնիլ: Այս գործողութիւնը պէտք է անկողին մտնելէ առաջ ընել: Առաւօտուն հանելու է գուլպաները: «Ջրաբուժական այս կօշիկ»ները չատ կը գործածուին այժմ Եւրոպայի մէջ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ. ՌՈՒԶՎԷԼԹԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԻՐ ՎԵՐԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կ'երեւայ թէ Պ. Ռուզվէլթ ամերիկեան մէկ քանի նահանգներու մէջ կատարուած ընտրութեանց արդիւնքը իբրեւ խիստ գոհացուցիչ եւ լաւագոյն կը նկատէ 1898ին եւ 1903ին կատարածներէն. նոյն իսկ այդ արդիւնքը քաջալերիչ կը համարի ինքզինքը նախագահութեան համար ընտրելի ներկայացնելու յառաջիկայ տարի, վստահ ըլլալով հանրապետական կուսակցութեան աջակցութեանը վրայ: Ֆրանսական թերթ մը կ'ըսէ.— «Պ. Ռուզվէլթ այն տեսակ մարդերէն չէ որ զղջայ սեղանաւորական տագնապին պատճառ եղած ըլլալուն համար, ինչպէս կ'ըսեն Նիւ-Եորքի Սակարանին մեծ չահադէտները եւ անոնց լրագիրները: Պ. Ռուզվէլթ ամէն ատենէ աւելի որոշած է միլիառատէրերուն դէմ օրէնքը գործադրել եւ քաղաքական զեղծումներու դէմ իր քաղաքականութիւնը առաջ տանիլ: Հինգշաբթի օրը առաւօտ մէկ ապացոյցը տեսնուեցաւ թէ բնաւ պիտի չընկրկի Լոս-Անճէլէսի (Քալիֆորնիա) Աչինսըն Ընկերութեան դէմ արձակուած վճռին հանդէպ, որով այս վերջինը 66,000 անգլիական ոսկիի տուգանքի դատապարտուեցաւ՝ չիմէնդոյի ձեռնարկի մը առթիւ իր սակացոյցերը զեղչած ըլլալուն համար: Այդ լուրը հինգշաբթի օրը գիներու անկում առաջ բերաւ Նիւ-Եորքի Սակարանին մէջ: Այդ պատիժները, որոնք կը սպառնան քիչ կամ չատ կործանել բոլոր «դրըսդ»ները եւ մեծ ընկերութիւնները,— ինչպէս եղաւ քարիւղի «դրըսդ»ին համար որ 5,800,000 անգլիական ոսկիի տուգանքի դատապարտուեցաւ,— բաւական պատճառ մը կազմեցին Նիւ-Եորքի Սակարանին մէջ բուռն տագնապը առաջ բերող արժեթղթերու հապճեպ վաճառումին: Ինչ որ ալ ըլլայ, Պ. Ռուզվէլթի քաղաքականութիւնը, թէեւ իր դէմը հանած է սեղանաւորական ու ճարտարագործական մեծ ներկայացուցիչները, բայց բան մը կորսնցնել տուած չէ անոր ստուար ժողովրդականութենէն: Կ'ըսուի թէ անոր ընտրելիութիւնը հանրապետական կուսակցութեան մէջ միաձայնութեամբ պիտի ծափահարուի, ընտրելի ներկայանայ թէ ոչ: Հանրապետական կուսակցութեան պետերուն նոյեմբեր 16ին Սպիտակ Տան մէջ հրաւիրուիլը արդէն այնպէս կը նկատուի թէ Պ. Ռուզվէլթ ձեռնարկած է վերընտրութեան պայքարին:

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ. ԵՒ Պ. ԼՈՒՊԷ

Պերլինէն Թանի ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.— «Գերման լրագիրները մինչեւ հիմա բաւականացան արտատպելով ֆրանսական լրագիրներուն տեղեկութիւնները՝ Վիլհէլմ կայսեր ու Պ. Լուպէի այն տեսակցութեանը վրայ որ տեղի չունեցաւ: Գերման դիւանագէտ մը, որ այդ խրուզութեան սպասուած պահուն Իտալիա կը գտնուէր, ըսաւ թէ Գերմանիա բան մը պիտի չյայտնէ, մանաւանդ հիմա որ Պ. Լուպէ չէ ուզած հաստատել Ալզաս-Լոռէնի լրագրին յօդուածը: Գերմանիա այն ատեն միայն պիտի խօսէր, եթ Պ. Լուպէ յարմար չի դատեր հետեւելու այդ բոլորովին յարգելի զգուշաւոր ընթացքին: Գերման դիւանագէտը յարեց թէ ի՛նչ հարկ կայ անցեալը ձեռք առնելու. հիմա Գերմանիոյ յարաբերութիւնները լաւ են Ֆրանսայի ու Իտալիոյ հետ: Արդարեւ այնպէս կ'երեւայ թէ Գերմանիա այնպէս կը նկատէ որ երբ Վիլհէլմ կայսրը, բաժակաճառերուն տեղեկանալէ առաջ, Թաորմինայէն հեռացաւ, պատճառը Իտալիան էր, որ չէր ուզած իրմէ սպասուած նախաձեռնութիւնը ստանձնել: Այդ հանդիպումը արդէն կարծեաց որ եւ է փոխանակութեան առարկայ չէր եղած Բարիզի եւ Պերլինի միջեւ, այլ ինքնակամ բանագնացի մը՝ Մոնաքոյի իշխանին միջոցաւ կը պատրաստուէր:»

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Ուաշինկթընի ֆրանսական դեսպան Պ. Ժիւսըրան, չորեքշաբթի օրը, տեղւոյն արտաքին գործոց պաշտօնատանը երթալով տեսակցեցաւ Պ. Ռութի հետ՝ Մ. Նահանգաց ու Ֆրանսայի միջեւ ձեռնարկուած բանակցութեանց մասին՝ առեւտրական համաձայնութիւն մը կնքելու համար՝ Մ. Նահանգաց ու Գերմանիոյ միջեւ կնքուածին նման: Այդ այցելութեան միջոցին Պ. Ժիւսըրան ծանոյց Պ. Ռութի թէ Ֆրանսա որոշած էր հակառաջարկ մը ներկայացնել՝ ասկէ առաջ ամերիկեան կառավարութեան կողմէ եղած առաջարկութեան. սակայն այդ ծրագրին մանրամասնութիւնները որոշուած չըլլալով չորեքշաբթի օրը չկրցաւ յանձնուիլ Պ. Ռութի: Ֆրանքօ-ամերիկեան առեւտրական յարաբերութիւնները նաեւ խորհրդակցութեան առարկայ եղան Պ. Ժիւսըրանի եւ ելմտական նախարար Պ. Քորթէլիուի միջեւ:

ՊՐՈՒՍԻԱ ԵՒ ԼԵՀԵՐԸ

Պրուսիոյ կառավարութիւնը կ'երեւայ թէ որոշած է աւելի խստութեամբ գործադրել իր լեհական քաղաքականութիւնը եւ դիմել Լեհերու ստացուածքները գնելու դրութեան: Արդարեւ կը ծանուցուի թէ Պրուսիոյ Երեսփ. Ժողովը նոյեմբեր 26ին կամ դեկտեմբեր 3ին պիտի գումարուի՝ նոյն միջոցով օրինագիծի մը վրայ վիճաբանելու համար: Պահպանողական կուսակցութիւնը, սակայն, քիչ մը վարանում ցոյց կուտայ՝ Լեհերու ստացուածքները գնելու մասին նոր օրէնքի մը հանդէպ: Ազատական կուսակցութիւնը, ընդհակառակը, համակրութիւն չըլլալու երեւոյթը չունի՝ պայմանով որ Լեհերուն դէմ բացառիկ օրէնքի մը հանգամանքը չառնէ եւ այն տեսակ ոգիով մը պատրաստուի որով կարելի ըլլայ գործադրել ամբողջ գերման կայսրութեան մէջ: Ֆոսիշէ Ցայթունկ կը կարծէ գիտնալ թէ օրինագիծը, որ Պրուսիոյ կառավարութեան տրամադրութեանը տակ գումար մը պիտի դնէ՝ արեւելեան նահանգներուն մէջ գերման գաղթականութիւնը տարածելու համար, կը նախատեսէ նաեւ 50 միլիոն մարքի մասնաւոր գումարի մը սահմանումը՝ կալուածներու գնման եւ անտառներու չահագործման համար: Արդէն 1902 յուլիս 1ի օրէնքը Պրուսիոյ կառավարութեան տրամադրութեան տակ հարիւր միլիոն մարքի գումար մը դրած էր միեւնոյն նպատակով:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Զիւտտոյչէ Ռայխսքօռեսբօնտէնց, ֆոն Պիւլով իշխանին լրագիրը, կէս-պաշտօնական ձեւով մը հրատարակելով Ալճեզիրասի որոշմանց եւ Վիլհէլմ կայսեր Լոնտոն ուղեւորելուն վրայ, կ'ըսէ.— «Սպանիոյ մէկ քանի լրագիրներուն հրատարակած տեղեկութիւններուն համաձայն կը ծանուցուի թէ Վիլհէլմ կայսեր Լոնտոն ուղեւորելուն առթիւ Ալճեզիրասի որոշմանց մասին տեսակցութիւն մը կը գումարուի Գերմանիոյ, Անգլիոյ եւ Սպանիոյ վեհապետներուն միջեւ: Այդ տեսակցութիւնները փոփոխութեան մը պիտի ենթարկեն տեղեկութեանց մինչեւ հիմա հետեւած ընթացքը. Քանի որ դեռ ժամանակ կայ, կ'ուզենք այդ տեսակ ենթադրութեանց առաջքը առնել: Ալճեզիրասի դաշնադրութիւնը առանց յաւիտենական օրէնք մը նկատելու, պէտք է սակայն ըսել թէ անոր սկզբունքները պիտի մնան իբրեւ հիմքը նոյն խնդրոյն կարգադրութեան: Գերմանիոյ համար հետեւելիք ամէնէն ճշմարիտ ճամբան է թախանձագին պահանջել իր չահերը եւ նոյն դաշնադրութեամբ ճանչցուած իր իրաւունքները: Եթէ այդ ճամբուն աջ կողմէն երթայ, Ֆրանսայի ի նպաստ ձեռնթափութիւն մը պիտի ըլլայ, մինչդեռ յայտնի չէ թէ փոխարէն ի՛նչ գտնուած պիտի տրուի: Եթէ ձախ կողմէն երթայ, այդ ալ գործօն միջամտութիւն մը պիտի ըլլայ պայքարին մէջ եւ Ալճեզիրասի դաշնադրութեան տրամադրութեանց հակառակ սեպհականացումի մը նշանակութիւնը պիտի ունենայ: Այս քաղաքականութիւնը սակայն բազմաթիւ գաղտնի կուսակիցներ ունի գերման մամուլին մէջ, սակայն Ալճեզիրասի որոշումները առաջ բերող խնդրոյն բոլոր երեւոյթներուն մէջ պաշտօնապէս հերքուած է: Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ պաշտօնական կամ ոչ-պաշտօնական ամէն տեսակ համակրութեանց արտադրութիւնները ո՛րքան ալ գնահատելի ըլլան, գործնական այն միակ հիմը որուն վրայ կրնայ հիմա հաստատուիլ թուլացում մը, Ալճեզիրասի համաձայնութիւնն է, ինչպէս նաեւ դաշնադրութեան չուրջը հաւատարմութեան անժխտելի արտայայտութեանց փոխանակութիւնը:»

ՀՈԼԱՆՏԱ ԵՒ ՊԵԼՃԻՔԱ

Պրիւսէլէն հետեւեալը կը հեռագրէ Թանի թղթակիցը.

Տակաւին վիճաբանութեան առարկայ է այն խնդիրը թէ Գերմանիոյ կողմէ Պելճիքայի ու Հոլանտայի վրայ ճնշում ի գործ դրուա՞ծ է թէ ոչ, որպէս զի պաշտօնական աջակցութիւն մը չնուիրուի հոլանտա-պելճիքական յանձնաժողովին: Այդ յանձնաժողովին նիստին մէջ եղած յայտարարութիւնները եւ այն զրոյցը որ, իրաւացի կամ անիրաւ, առաջ եկաւ իբրեւ գերման ճնշում որբեռուած մեկնութենէն, սա արդիւնքը ունեցան որ ընդհանուր ուշադրութիւնը հրաւիրեցին քաղաքական կողմին հոլանտա-պելճիքական մերձեցումի մը, որուն հանդէպ անտարբերութիւն կը տիրէր մինչեւ հիմա: Այդ չարժումով զբաղող մարդոց միտքին մէջ բնաւ խնդիր չկայ բուն իսկ զինուորական պայմանագրութեան մը վրայ, նոյն իսկ եթէ անտեսական մերձեցումը իրականանայ: Պելճիքայի չէզոքութիւնը անժխտելի կերպով թոյլ կուտայ անոր՝ պաշտպանողական դաշնադրութիւններ կնքել, սակայն խնդիրը այն է թէ պիտի կրնա՞յ իր դաշնակիցը պաշտպանել այն պարագային երբ ինք վտանգի տակ չէ: Ուրեմն կ'ուզուի, առանց բուն իսկ դաշնադրութեան, պարզապէս համաձայնութիւն մը գոյացնել սա պարագային վրայ թէ վտանգի ատեն երկու երկիրներուն զինուորները ի՛նչ դիրքեր պիտի գրաւեն, այն տեսակ դիրքեր որոնցմով երկու բանակները իրարմէ անջատաբար ու անկախաբար գործելով հանդերձ իրականին մէջ իրարու այժ տան: Կազմուած մասնաժողովները իրենց գործը փութով առաջ պիտի տանին եւ սա տպաւորութիւնը կը տիրէ թէ կարգ մը խնդիրներ պիտի կրնան չուտով եւ դիւրաւ կարգադրուիլ. օրինակի համար՝ այն պարագան թէ մէկ երկրին մէջ արձակուած դատավճիռ մը գործադրելի ըլլայ միւս երկրին մէջ. նաեւ հեղինակի իրաւունքներու խնդիրը, զոր Հոլանտա մինչեւ հիմա չէ ուզած կարգադրել. վերջապէս, երկու երկիրներուն համալսարաններուն կողմէ տրուած վկայականներուն երկու երկիրներուն մէջ ընդունուելու խնդիրը: Հոլանտա-պելճիքական յանձնաժողովին անդամները, որոնց հետ տեսակցեցայ, չատ վստահելից են իրենց կատարելիք գործին համար: Յանձնաժողովին տասներկու քարտուղարները չորեքշաբթի օրը գումարուեցան Տերակոյտին մէջ՝ հոլանտական պատուիրակ Պ. Թրէօպի նախագահութեամբ՝ աշխատութիւնները բաժնելու զանազան մասնախումբերու միջեւ:

—Պերլինի Վոլֆ գործակալութիւնը պաշտօնապէս կը հերքէ այն լուրը թէ Պրիւսէլի գերման դեսպանը դիմում ըրած ըլլայ Պելճիքայի կառավարութեան մօտ, որպէս զի պաշտօնական որ եւ է աջակցութիւն չընծայուի հոլանտա-պելճիքական մերձեցումի մը համար կազմուած յանձնաժողովին:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Ճափոնի արտաքին գործոց նախարար Հայաշի կոմսը, հինգշաբթի օրը, Մ. Նահանգաց ու Ճափոնի յարաբերութեանց մասին կատարուած տեսակցութեան մը պահուն, յայտ յայտնեց թէ իր անկեղծ յայտարարութիւնները վերջ մը պիտի տան վերջերս երեւան ելած սխալ ու վտանգաւոր զրոյցներուն: Նախարարը ըսաւ թէ Ճափոնի ու Մ. Նահանգաց յարաբերութիւնները ամէն ատենէ աւելի լաւ են եւ սիրալիր: Հայաշի կոմսը ընդունեց թէ գաղթականութեան խնդիրը ծանրակշիռ է, սակայն համոզուած է որ այդ խնդիրը առանց դժուարութեան պիտի լուծուի: Արդէն խնդիրը իրապէս կարգադրուած է. Ճափոնի կառավարութիւնը կ'առաջադրէ հսկողութիւն մը կատարել դէպ ի Մ. Նահանգները կատարուող ճափոնական գաղթականութեան վրայ՝ այն եղանակով որ Ճափոն առաւելութիւններ վայելէ՝ Մ. Նահանգաց բաղձանքներուն համակերպելով հանդերձ: Ճափոնի կառավարութիւնը այդ միջոցով գործնական միջոցներ ձեռք կ'առնէ:

Պ. ԴԱՖԹԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մ. Նահանգաց պատերազմական նախարար Պ. Դաֆթ Փիլիպպեաններէն վերադարձին հաւանական է որ Եւրոպայէն անցնի: Մանիլայէն Վլատիվօսթոք պիտի ուղեւորի եւ անկէ ալ անդրսիպերիական երկաթուղիով ճամբայ պիտի ելլէ: Նիւ-Եորք Թայմզ կ'ըսէ թէ Պ. Դաֆթի եւ Տիուէյ ծովակալին միջեւ ծանր անհամաձայնութիւն մը ծագեր է՝ Փիլիպպեանց ամրութիւններուն խնդրոյն համար: Ժամանակէ մը ի վեր Սուպիկի (Փիլիպպեաններ) ծովածոցին մէջ չինութիւններ կը կատարուին՝ զայն անառիկ վիճակի մը վերածելու, եւ հիմա, Պ. Դաֆթի բուռն ընդդիմութեան հակառակ, բանակին եւ նաւատորմին յանձնաժողովները, Տիուէյ ծովակալին թախանձանքին վրայ, որոշած են որ Սուպիկի ծովածոցը Մանիլայի յաջորդէ իբրեւ նաւային կայան Փիլիպպեանց համար: Ցաւալի է որ Պ. Ռուզվէլթ կարգադրէ այդ վէճը:

ԿԱԹՈԼԻԿ ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՊԱՊԻՆ ԿՈՆԴԱԿԸ

Պավիէրայի մէջ, կ'ըսէ Թան, կրօնական նոր գաղափարներու տէրերը զոհ մըն ալ ունեցան: Վիւրցպուրկի եպիսկոպոսը՝ մոնսէնեօր Շլէօր բանադրեց Ըրպասօյենկալ աբբայ մը, որ չէր ուզած համակերպիլ պապական կոնդակին՝ կրօնական նոր գաղափարներու դէմ: Ինչպէս յայտնի է, Եկեղեցին դեռ բան մը չըրաւ աստուածաբանութեան ուսուցիչ Շէլ բրոֆէսէօրին դէմ, բայց կ'երեւայ թէ անոր համակերպութիւնը իրական բան մը չէ եղած. եւ նոյն իսկ կ'ըսուի որ եպիսկոպոսը միայն այդ պարագան հաստատած է վաւերականութիւն չունեցող գրութեան մը մէջ: Վիւրցպուրկի եպիսկոպոսը առաջարկած է նաեւ յարձակողական վերաբերմունք ունենալ համալսարանին աստուածաբանական ճիւղին դէմ՝ բրոֆէսէօրէն պահանջելով գրաւոր հնազանդութիւն մը՝ պապական վերոգրեալ կոնդակին համար:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Պոլսոյ աստիճան տրուեցաւ Կայս. անձնական Գանձուն հանքային ճարտարագէտ եւ հանքերու նախարարութեան առաջին ճարտարագէտ Ապտիւրրահման պէյի: Իւլայի առաջին աստիճան՝ Բ. Դրան Թարգմանութեանց սենեակին միւմէյիզներէն Րեֆէթ պէյի: Իւլայի երկրորդ աստիճան՝ Բ. Դրան Կայս. Ամէտի դիւանին քարտուղարներէն Ֆէյզը Տէյիֆ ու Անմէտ Ասըմ պէյերու:

ՊԱՇՏՕՆ.— Էտիրնէի նահանգին Վիզէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Ենիշէհիրի գայմագամ Թէվֆիգ պէյ: Պրուսայի նահանգին Ենիշէհիր գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Իզմիթի գաւառին Գարամիւսալի գաւառակին գայմագամ Րիւչտի պէյ, որուն յաջորդեց Վիզէի գայմագամ Հիւսէյին Հիւսնի պէյ:

—Էսքիշէհրի սամ. հիւպատոս անուանուեցաւ Բոտկորիցայի հիւպատոս Բեդրի էֆ., որուն յաջորդեց Անթիվարիի հիւպատոս Սարգիս էֆ.: Ասոր ալ յաջորդեց Էսքիշէհրի հիւպատոս Գրիգոր էֆ.: Բօթիի փոխ-հիւպատոս անուանուեցաւ Արթուրի հիւպատոսարանին քարտուղար Նյուզլապ Սըրրի պէյ, որուն յաջորդեց Բ. Դրան խորհրդականներու սենեակին օգնականներէն Զիւնի Ապպաս էֆ.: Մալթայի ընդհանուր հիւպատոսարանին փոխ-հիւպատոս ու քարտուղար անուանուեցաւ Ժընեւի ընդհանուր հիւպատոսարանին փոխ-հիւպատոս ու քարտուղար Ահմէտ Մուխթար պէյ:

ՊԱՇՏՕՆԱՆԿՈՒՄ. — Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Կայս. անձնական Գանձուն հանքային ճարտարագէտ եւ հանքերու նախարարութեան առաջին ճարտարագէտ Ապտիւրրահման պէյի: Առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ քաղաքային պաշտօնեաներու յանձնաժողովին անդամ Էտհէմ պէյի: Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Բարիզի սամ. դեսպանատան երկրորդ առաջին քարտուղար Րեֆիգ պէյի:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ.— Վեհ. Սուլթանը հեռագիր մը ուղղելով Իտալիոյ Թագաւորին, չնորհաւորեց անոր ծննդեան տարեդարձը: Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորը հեռագրով չնորհակալութիւն յայտնեց:

— Օսմ. պահականոցը, երէկ, դրօշներով զարդարուած էր եւ կէսօրին թնդանօթ արձակեց:

— Արարողապետ Կալիպ փաշա եւ Կայս. անձնական սպայակոյտի միւշիր Ապտուլլահ փաշա, երէկ, Իտալիոյ դեսպանատունը երթալով Վեհ. Սուլթանին անունով չնորհաւորական այցելութիւն տուին դեսպան Իմբէրիալի մարքիզին:

— Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին թարգմանիչներն ալ երէկ Իտալիոյ դեսպանատունը գացին եւ չնորհաւորական այցելութիւն տուին:

— Իտալիոյ Թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ երէկ առաւօտ գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան Բէյօղլուի Սէնթ-Անթուան եկեղեցին մէջ: Ներկայ էին դեսպանը, դեսպանատան ու հիւպատոսարանին պաշտօնեաները եւ Կ. Պոլսոյ իտալական գաղութականութեան երեւելիները, Եկեղեցական արարողութիւններէն ետքը դեսպանը չնորհաւորական ընդունելութիւն մը կատարեց: Իմբէրիալի մարքիզը բանախօսութիւն մը ընելով ըսաւ թէ Վեհ. Սուլթանին եւ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին միջեւ բարեկամական անկեղծ յարաբերութիւններ կը տիրեն եւ թէ ասոր ապացոյցն է անցեալները Իտալիոյ Թագաւորին կողմէ մասնաւոր պատուիրակութեան մը Կ. Պոլիս ղրկուիլը: Դեսպանը յետոյ յայտարարեց թէ իտալական նպատակները սիրալիր հիւրասիրութիւն մը կը վայելեն Կայս. երկիրներուն մէջ:

— Իտալիոյ դեսպանատան մէջ, երէկ, գիշեր սեղան մը տրուեցաւ:

— Բոլոր դեսպանները, երէկ, Իտալիոյ դեսպանատունը երթալով իրենց այցետոմսերը թողուցին չնորհաւորութեան համար:

— Արտաքին գործոց խորհրդական Նաւում փաշա, երէկ, Իտալիոյ դեսպանատունը երթալով չնորհաւորական այցելութիւն տուաւ:

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ռուսիոյ ու Պարսկաստանի դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին հետ:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը նկատելով որ Թունուսի քաղաքին մէջ վերջերս ժանտախտէ մէկ քանի դէպքեր պատահած են, որոշեց հոկտեմբեր 20էն սկսեալ Թունուսի նաւահանգիստէն մեկնող բոլոր նաւերը երեք օրուան քարանթինայի ենթարկել եւ ապանխտումներ կատարել:

ՏԷՖԹԷՐԽԱՆԷԻ վերատեսչութիւնը հետեւեալը կը ծանուցանէ.

«Նախապէս ծանուցուեցաւ թէ Կայս. Իրատէի մը համաձայն Տէֆթէրխանէի ընդհանուր գործառնութեանց համար հրատարակուած կանոնագրին 15րդ յօդուածին տրամադրութեանց համեմատ «ինթիգալ»ի գործողութիւնները, որոնք մինչեւ հիմա պետական տուրքերու գանձման ենթակայ էին, ասկէ վերջը, կալուածատէրերին մահուան թուականէն մինչեւ մէկ տարի եթէ Կ. Պոլսոյ մէջ Տէֆթէրխանէի վերատեսչութեան կալուածագիրներու վարչութեան եւ գաւառներու մէջ ալ Տէֆթէրխանէի վարչութեանց դիմելով կատարուին, պետական որ եւ է տուրք ու «ինթիգալ»ի ծախք պիտի չառնուի. միայն թուղթի գինը ու քարտուղարի վարձք պիտի առնուի: Այս անգամ Կայս. Իրատէի մը համաձայն կը ծանուցուի թէ անցած տարիներու մէջ ալ ժառանգութեան ու «ինթիգալ»ի իրաւունք վայելողները եթէ ներկայ ծանուցման թուականէն մինչեւ մէկ տարի դիմեն ընեն «ինթիգալ»ի գործողութիւն կատարելու համար, վերոգրեալ թոյլտուութենէն պիտի օգտուին: Սակայն որբերու, այրիներու համար են. վերոգրեալ մէկ տարուան պայմանաժամը անոնց չափահասութեան մտնելու թուականէն պիտի սկսի:»

ՄԷՃԻՏԻԷԻ ՋՈՒՐԸ.— Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ Մէճիտիէի Ջուրի ճամբաները նորոգութեան կարօտ են, հրամայեց պէտք եղած նորոգութիւնները փութով կատարել:

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ բոլոր պաշտօնեաներուն ծանուցուեցաւ՝ ժամ 6ին ներկայ գտնուելով ժամ 10½ին մեկնիլ: Անհասատողներուն ամսաթօշակներէն պիտի զեղչուի օրականի հաչուով:

ՄԻՏԻԼԼԻԻ մէջ երեւան ելած ժանտախտին նկատմամբ հարկ եղած քննութիւնը կատարելու համար միքրոպաբանութեան աչխատանոցին երկրորդ ուսուցիչ Արիֆթիքի փաչայի նախագահութեամբ բժշկական յանձնաժողով մը նոյն կղզին պիտի ղրկուի:

ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ.— Հնդկաստանի Լահոր քաղաքին մէջ մօտերս Օրիէնթ Պանք օֆ Ինտիա անունով իսլամական պանքա մը պիտի հաստատուի՝ 8,500,000 ֆր. դրամագլուխով: Տնօրէն կարգուած է տեղւոյն մեծահարուստներէն Անմէտ Հասան էֆ.:

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Իգտամ կ'ըսէ թէ Ղալաթիոյ Խավիար Խանը հաստատուած սեղանաւոր Տիամանտօղլը իր վճարումները դադրեցուցեր է հարիւր հազար ոսկի բացով: Այդ վաճառատան փաստաբանը՝ Խարալամպիտի էֆ. պահանջատէրերը իր սենեակը հրաւիրելով իրաւախոհութիւն մը առաջարկեր է հարիւրին երեսուն վճարելու: Միւս կողմէ Սամուէլ էֆ. Անասթասիադի առեւտրական երկրորդ դատարանին դիմելով, պահանջեր է սնանկ հռչակել նոյն սեղանաւորը, բայց փաստաբան Խարալամպիտի էֆ. դատարանին ներկայանալով պայմանաժամ խնդրեր է, որով դատարանը երեք օր պայմանաժամ տուեր է:

— Առեւտրական երկրորդ դատարանը, երէկ, սնանկ հռչակեց Մեծ Շուկայ՝ Գիթ Բազար հաստատուած չուխայի ու պատրաստ հագուստի վաճառական Մամաս Այվազեանը եւ դարձեալ նոյն տեղը պատրաստ հագուստի վաճառական Հրանտ Այվազեանը: Իգտամ կ'ըսէ թէ Մամաս Այվազեան իր վաճառատան մէջ գտնուած երեք հազար ոսկիի չափ ապրանքները տասնըհինգ օրուան մէջ հնչուն դրամի վերածեր եւ միայն 35 ոսկիի չափ ապրանք թողելով անհետացեր է:

— Իգտամ կը ծանուցանէ թէ Պոլսոյ կողմը կերպասի գործ ընող Ճէվահիրճեան վաճառատունը, անցեալ հինգշաբթի, պահանջատէրերէն չատերուն յայտարարեր է թէ պարտքերը վճարելու անկարող է եւ թէ առաջարկեր է որ մուրհակներուն պայմանաժամը երկարի: Կ'ըսուի թէ այդ վաճառատունը 6000 ոսկի առնելիք ունի, որուն 1500ը՝ հնչուն դրամ է եւ 4500 ոսկին ալ մուրհակ. իսկ պարտքը 5500 ոսկի է: Պահանջատէրերուն մէջ կան Մոիզ վաճառատունը, որ 6000 ֆր. կը պահանջէ, աւստրիական վաճառատանց ներկայացուցիչը՝ 13,000 ֆր., Ֆէրատիա՝ 12,000 ու Սօքրաթ եղբարք՝ 6000 ֆր. Նաեւ Մարկոսեան, Կիւլպէնկեան եւ Ցաքորեան վաճառատուններն ալ զանազան գումարներ կը պահանջեն: Աւստրիական վաճառատանց ներկայացուցիչը այդ մասին հրահանգ խնդրած է նոյն վաճառատուններէն:

— Էպէօղլը վաճառատան նկատմամբ կատարուելիք խորհրդակցութիւնը յառաջիկայ երկուշաբթի օրուան յետաձգուած է, վասն զի պահանջատէրերէն ոմանք դեռ չեն պատասխանած եղած առաջարկութիւններուն: Կ'ըսուի թէ պահանջատէրերէն 58 հոգի հաւանած են հարիւրին քառասուն հատուցանելու առաջարկութեան: Ասոնց ամբողջ առնելիքին գումարը 87,921 ոսկի է:

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԻ օսմ. դեսպան Մէհմէտ Ալի պէյ նոյն քաղաքը ժամանելով իր պաշտօնին ձեռնարկեր է:

ՎԱՐՁՈՒ ԿԱՌՔԵՐՈՒՆ թիւերը երէկ սկսան փոխուիլ՝ աւելի խոչոր եւ դիւրին տեսնուող թուանշաններ դրուելով:

ՍԷՆԻՒՐՔԵՕՅԻ հրդեհէն վնասուողներուն նպաստելու համար կազմուած յանձնաժողովը որոշեց 3000 ոսկիի նպաստ տոմսեր պատրաստել:

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութիւնը զանազան միջոցներ որոշեց՝ լաւ պահպանելու այն ապրանքները որոնք գիշերները Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստին մէջ մաւոնաններուն մէջ եալլն կը մնան: Այդ մասին ծովային նախարարութեան կարծիքը ուզուեցաւ:

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Հոկտ. 22էն 28 Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 250, որոնց 1ը՝ կարմրախտ, 1ը՝ հարսանիթէ, 5ը՝ կոկորդամաչկէ, 4ը՝ թիֆոյէ, 40ը՝ հիւծախտէ, 16ը՝ չնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ եւ միւսներն ալ զանազան ախտերէ:

ՔՍԱԿԱՀԱՏ.—Բերա Պրէգանիա օթէլը բնակող Պ. Լէքոնթ Բըթի, երէկ իրիկուն, Ղալաթիոյ մէջ թիւնէլի առջեւ սակ առած պահուն դրամապանակը գողցուց. հինգ ֆրանսական ոսկի, 4 մէճիտիէ եւ 3 քառորդ կը պարունակէր: Քսակահատը տեսաւ եւ յանձնեց Բերայի ոստիկանութեան գոմիսէրի օգնական Լեւոն էֆ.ի, որ նոյն պահուն թիւնէլ կը նստէր: Քսակահատին վրան խուզարկուելով դրամ չգտնուեցաւ: Վոյվոտայի պահականոցը տարուելով, չալվարին թեւին մէջէն անգլիական կէս ոսկինոց մը եւ քառորդ ոսկի մը գտնուեցան: Քսակահատը՝ վազեմի չարագործ Բեդրօ, դրամապանակը իր մէկ ընկերոջը յանձնած էր:

ԱՆԱՏՈԼԸԻ երկաթուղիին 43րդ չաբթուան հասոյթը սապէս եղաւ իւրաքանչիւր քիլոմեդրի համար.— Հայտար Փաշա-Էսկիշէհիրի գիծ (578 քիլոմեդր) 11,178 ֆր. անցեալ տարիէն 8,803 պակաս եւ միւս չաբաթներէն 172 աւելի: Էսկիշէհիր-Գոնիայի գիծ (445 քիլոմեդր) 10,238, անցեալ տարիէն 605 պակաս եւ միւս չաբաթներէն ալ 1,210 աւելի:

ՆՈՐԱՁԵՒ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԶԳԵՍՏՆԵՐՈՒ
Մասնաւոր ճիւղը
ՄԱՅԵՐ
Վաճառատան
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ
Մեծ ընդունելութիւն
կը գտնէ
ԻՐԱԿԱՆ ԱՆՓՈՓՈԽ ԳԻՆ
25—4

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏՕՔԹ. Ս. ԹԷՐԶԵԱՆԻ

Իզմիր, Հայոց թաղ, Արեւշալոյս դեղարանի կից, թիւ 77

Այս հաստատութեան մէջ մեծ ուշադրութեամբ կը դարմանուին կուրծքի, լեարդի, ստամոքսի եւ աղիքներու հիւանդութիւններ, կանացի ախտեր, միզամանի ու միզանցքի բորբոքումներ: Ծանօթ վիրաբոյժներու ընկերակցութեամբ կը կատարուին վիրաբուժական ու մանկաբարձական գործողութիւններ եւ կը խնամուին վէրքեր: Մասնագէտներու միջոցաւ կը դարմանուին աչքի, ականջի, քթի ու կոկորդի հիւանդութիւններ, ինչպէս նաեւ ատամց վիրաբուժական գործողութիւններ ի կիր կ'առնուին:

Շաբաթ օրերը մինչեւ կէս օր ամէն կարգի հիւանդներ ձրիապէս կը խնամուին:
8—7

Հանգիստ

Տ. Տ. ՄԿՐՏԻՉ Ա.

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ

ԵՒ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ծնեալ ի Վան 4 Ապրիլ 1820. Ձեռնադրեալ Եպիսկոպոս 18 Հոկտեմբեր 1868. Ընտրեալ Կաթողիկոս 5 Մայիս 1892.
Օծեալ 26 Սեպտեմբեր 1893.

Խորին ցաւով կը գուժենք մահը Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետին որ տեղի ունեցած է հոկտեմբեր 29ին Մայր Աթոռի մէջ։

Այս տխուր վախճանը անակնկալ մը եղաւ մեզի, ինչպէս բոլոր Հայ հաւատացեալներուն, որոնք երէկ իսկ այս էջերուն մէջ գոհութեամբ կարդացած էին Ն. Ս. Օծութեան առողջական բարւոք վիճակը որ կը հաստատէր Ս. Կաթողիկոսի դիւանապետ Տ. Յուսիկ վրդ.ի հետեւեալ հեռագրով. —

«Ն. Ս. Օծութիւն Ամենայն Հայոց Հայրապետին առողջական վիճակը կատարելապէս լաւ է.»

Սակայն երէկ (հոկտեմբեր 30) Ս. Էջմիածնի Սինոդին նախագահ Տ. Գէորգ Արքեպիսկոպոս Սուրէնեան սա հեռագիրով կը գուժէ Ս. Հայրապետին վախճանումը՝ Ս. Պատրիարք Հօր։

«Sa Sainteté Catholicos de tous les Arméniens a décédé en paix de Dieu aujourd'hui neuf heures matin. Les funérailles sont fixées le six novembre.

Membre du Synode. Archevêque Géorg

«Նորին Սրբութիւն Կաթողիկոսն ամենայն Հայոց հանգեաւ ի Տէր խաղաղութեամբ, այսօր յառաւօտու, ի ժամ 9 (Ը. Ե. եւ Ը. Թ. 4.10)։ Հանդէս յուղարկաւորութեան կատարելոց է ի վեց Նոյեմբերի։

Անդամ Սինոդի
ԳԷՈՐԳ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Նախընթաց հեռագրէն բացայայտ կ'երեւայ որ Ն. Սրբութիւնը ամսոյ 28ին քաջառողջ զգացեր է ինքզինքը և 29ին առ Աստուած փոխեր է ծերութեան հետեւանօք։ Ն. Սրբութեան անակնկալ մահը գուժող հեռագիրը, որ քաշուած է երէկ, Էջմիածնէն, կէսօրէն յետոյ ժամը 2ին, Ս. Պատրիարքին հասաւ երէկ իրիկուն 9½ին (Ը. Ե.)։ Ս. Պատրիարքը անմիջապէս հետեւեալ հեռագիրը ուղղեց Սինոդի նախագահ Տ. Գէորգ Արքեպիսկոպոսին.

«Անակնկալ մահ Նորին Սրբութեան Կաթողիկոսին ամենայն Հայոց համակէ զմեզ խորազգած ցաւօք։ Ընծայեմք ցաւակցութիւն Սինոդի եւ Միաբանութեան Մայր Աթոռոյ։ Մաղթեմք հանգիստ հոգւոյն Հօրն եւ Քահանայապետին Եկեղեցւոյ մերոյ։»

ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՄԱՂԱՔԻԱ

Ս. Պատրիարքը հեռագրին պարունակութիւնը յայտնեց այսօր Կրօն. Ժողովին, որ ի նշան սգոյ նիստը փակեց։ Ն. Սրբազնութիւնը վաղը ալ Խառն Ժողովին պիտի հաղորդէ հեռագիրը։ Քանի որ երջանկայիշատակ Ս. Հայրապետին թաղումը նոյեմբեր 6ին պիտի կատարուի, այս պատճառով Ս. Կաթողիկոսին հոգեհանգիստն ալ Մայր եկեղեցւոյ մէջ նոյեմ. 6ին պիտի կատարուի հանդիսաւոր կերպով։ Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետի վախճանելէն ետքը, 1836ին Տ. Յովհաննէս Կարբեցի Կաթողիկոսին օրով հաստատուած օրինաց համաձայն, Տեղապահ է Ս. Էջմիածնի Սինոդի նախագահը, որ այժմ Տ. Գէորգ Արքեպ. Սուրէնեանն է։ Վերջին օրերս Կաթողիկոսը առաջարկած է Տ. Ներսէս Արքեպ. Խուդավէրդեանը Սինոդի անդամութեան, եթէ այս առաջարկը ընդունուի ռուս կառավարութեան կողմէ, այն ատեն Սինոդի նախագահութիւնն և հետեւաբար նաեւ Տեղապահութիւնը կը ստանձնէ Տ. Ներսէս Արքեպիսկոպոս։

⁂ Սինոդի նախագահ Տ. Գէորգ Արքեպ. հեռագրաւ գուժած է նաեւ Ս. Հայրապետի մահը՝ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին և Երուսաղէմի Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին։

⁂ Ս. Հայրապետի վախճանումէն անմիջապէս ետքը, Ս. Էջմիածնի Ս. Գայիանեանց, Հռիփսիմեանց և Շողակաթի վանքի, ինչպէս նաեւ գիւղի եկեղեցեաց բոլոր զանգակները մելամաղձոտ հնչիւններով կը ծանուցանեն Ս. Հայրապետին մահը։ Գէորգեան հոգեւոր Ճեմարանի բոլոր սաները սեւ զգեստներ կը հագնին։ Ամբողջ միաբանութիւնը ինչպէս նաեւ Գէորգեան Ճեմարանի ուսանողները՝ իրենց ուսուցիչներով Կաթողիկոսարան կը փութան և հոն տեղի կ'ունենայ լուացման կարգը։

Ս. Կաթողիկոսին մարմինը կը զմռսուի և ըստ սովորութեան սառոյցներու մէջ կը պահուի մինչեւ թաղման օրը։ Վախճանումէն երեք օր յետոյ եկեղեցի կը տանին մարմինը և երեք օր ետքն ալ կը կատարուին բուն յուղարկաւորութիւնը և թաղումը։ Սինոդի անդամները և երիցագոյն միաբաններ եկեղեցւոյ մէջ, Կաթողիկոսին լուսազարդ դագաղին վրայ շարունակ կը կարդան Մայր Մաշտոցէն հատուածներ։ Ս. Կաթողիկոսին թաղման հանդէսը առնուազն վեց օր կը յետաձգեն, որպէս զի այլ և այլ քաղաքներէ ընտրուած պատուիրակներ հասնին Էջմիածին։

⁂ Ս. Կաթողիկոսին վախճանումէն անմիջապէս վերջ, ի ներկայութեան Սինոդի անդամներուն և պրոկուրորին, կը կնքուին Կաթողիկոսարանին մէջ Ս. Հայրապետին բնակութեան յատկացուած սենեակները։

⁂ Պետերպուրկէն Լէվընթ Հէրըլտի քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Էջմիածնայ Ս. Հայրապետը վախճանած է։

⁂ Էջմիածնէն Կ. Պոլսոյ հեռագրական գործակալութեան ուղղուած հեռագիր մըն ալ կը ծանուցանէ թէ Տ. Մկրտիչ Ծայրագոյն Պատրիարք և Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, վախճանած է։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԻՈՅ Վիքդոր Էմմանուէլ Թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ երէկ Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ Սրբազան Իտալիոյ դեսպանատունը երթալով, Ս. Պատրիարք Հ.ր կողմէ շնորհաւորեց Իմբէրիալի մարքիզը։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ շնորհաւորական քարտ մը ղրկեց քաղաքապետ Րէշիտ փաշայի որդւոյն՝ Սէմիհ պէյի, որ, ինչպէս գրեցինք երէկ Պալատականներու մէջ, Պետական Խորհրդոյ անդամ անուանուած է։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ շնորհաւորական գիր մը ուղղեց Աղեքսանդրիոյ Թաղ. Խորհուրդին ատենապետ Սրապամ փաշայի, իրեն շնորհուած Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշանին առթիւ, շնորհաւորելով նաեւ իր դստեր, Տիկին Ռոզ Րէյիզեանի Բ. կարգի Շէֆգաթի պատուանշանը։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՐԴՈՅ որոշման համաձայն Պատրիարքարանէ շրջաբերականներ ղրկուեցան մայրաքաղաքիս մէկ քանի Թաղ. Խորհուրդներուն և վարիչ մարմիններուն և խստիւ յանձնարարուեցաւ որպէս զի իրենց մատակարարութեան հաշիւները մատուցանեն ըստ սովորութեան Պատրիարքարանի։ Զարմանալի իրողութիւն մըն է որ կարգ մը Թաղ. Խորհուրդներ հակառակ կեդրոնէն իրենց եղած յանձնարարութեանց անփոյթ կը գտնուին իրենց պարտականութեանց կատարման մէջ, երբ ըստ օրինի պէտք է որ իրենք անմիջապէս ղրկեն իրենց հաշիւները և տեղի չտան յանձնարարութիւններու։

ՕՔ ՄԷՅՏԱՆԻ աղքատիկ թաղին աղքատիկ վարժարանը, ուր կը յաճախեն 40ի չափ ուսանողներ, յուսահատական լքումի մը ենթարկուած է։ Ո՛չ մէկ բարերար, կրթական գործը սիրող ոչ մէկ անձ չի յօժարիր տարեկան նպաստով մը ապահովել նոյն վարժարանին մատակարարութիւնը, որ մեծ գումարի մը չի կարօտիր երբեք։ Ուսումն. Խորհրդոյ քարտուղար Գառնիկ էֆ. Հայկեան, որուն խնամոց յանձնուած է նոյն աղքատիկ վարժարանին հոգը, թէեւ ժամանակ ժամանակ կ'այցելէ հոն և սակայն հիմնական բան մը կարելի չէ ըսել, երբ դրամականն է որ կը պակսի։ Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը եկեղեցւոյ հասոյթէն գումար մը կը վճարէ, բայց այնչափ քիչ է այդ գումարը, որուն խօսքը ընել անգամ չարժեր։ Իրաց այս վիճակին դարման մը տանելու կարեւորը անօրինելու համար, Հայկեան էֆ. որոշեց դիմում ընել բարերարներու՝ Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարական մէկ գրով։

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ ազգայիններ իրենց ինքնագրերով դիմում ըրած են Պատրիարքարան և թուելով իրենց առաջնորդին անձնուէր և խղճամիտ աշխատութիւնները, խնդրած են որ Տ. Սմբատ Ծ. Վ. մնայ իր պաշտօնին վրայ։ Սակայն ինչպէս յայտնի է Խառն Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ հաստատեց Տ. Սմբատ Վ.ի նոր պաշտօնը՝ իբրեւ Կարնոյ առաջնորդ։ Պատրիարքարանը որոշեց թագրիրով մը դիմում ընել ձեռնհաս պաշտօնատան, նորընտիր առաջնորդին պաշտօնը հաստատել տալու Պէրաթը ստացուելու համար։ Ս. Պատրիարք Հայրը մտադրութիւն ունի Տ. Շաւարշ Վ. Սահակեանը իբրեւ առաջն. տեղապահ Շ. Գարահիսար ղրկել։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ, ինչպէս ուրիշ վիճակներու, Իզմիրի Առաջնորդարանին եւս գրուեցաւ որպէս զի մուգաթայի դիզուած պարտքերը փութացնէ։ Առաջնորդ Սրբազանը պատասխանած է թէ ի մօտոյ առ հաշիւ գումար մը պիտի ղրկէ։

ՊԱՆՏՐՄԱ-ՊԱԼԸՔԷՍԻՐԻ առաջն. տեղապահ Տ. Կարապետ Ծ. Վ. Գաւառ. Ժողովոյ տեղւոյն անդամներուն ընտրութիւնը կատարած և շրջակայ թեմերունն ալ լրացուցած ըլլալով, Գաւառ. Ժողովը հրաւիրած է նիստ գումարել և առաջն. ընտրութիւն կատարել։

ԹՕՓ ԳԱՓՈՒԻ եկեղեցիին նորոգութեան համար Զինոբ պէյ Մերհամէթճեան 100 ոսկի խոստացած ըլլալով, այս անգամ յիշեալ Թաղ. Խորհրդոյ յայտնած է թէ պատրաստ է վճարել նոյն գումարը, երբ շինութեանց սկսուի։ Այժմ Թաղ. Խորհուրդը ճարտարապետական քննութիւն մը կատարել տալով վերջնական կարգադրութիւնը պիտի ընէ նորոգութեան ձեռնարկելու համար։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ հրաւիրուած է վաղը նիստ գումարել Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Իսկ Կրօն. Ժողովը և Ատենադպիրներու մասնաժողովը այսօր նիստ կը գումարեն, Պատրիարքարանի մէջ։

ԼԷՑԻԿ ՓԱՇԱՅԻ Թաղ. Խորհուրդը անկէ առաջ դիմում ըրած էր Պատրիարքարան և յայտնելով թէ եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ քահանաներու և դպրաց դասի յատուկ սենեակներ պիտի շինէ, խնդրած էր որ հարկ եղած արտօնութիւնը տայ։ Թաղ. Խորհուրդը իր այս խնդրագրին կցած էր նաեւ շինութեանց ծախուց մանրամասնութիւնները պարունակող տեղեկագիրը։ Այս գիրը Տնտես. Խորհրդոյ քննութեան յանձնուած ըլլալով Խորհուրդը իր կողմէն ճարտարապետ Սեփան էֆ. Համամճեանը ղրկեց նոյն եկեղեցին, ստուգելու համար շինութեանց ծախքին ճշմարիտ քանակութիւնը։

ՊԻԼԷՃԻԿԻ առաջնորդ Տ. Թաթէոս Ծ. վրդ. որ թեմական այցելութեան ելած էր, վերադարձած է Պիլէճիկ, կարգ մը եկեղեցական և կրթական գործեր կարգադրելէ յետոյ։

ՆԻԳԴԵԱՅԻ առաջն. փոխանորդը տեղւոյն Թաղ. և Կրօն. Ժողովներու օրինական պայմանաժամը լրացած ըլլալը յայտնած և նոր ընտրութեան հրահանգ խնդրած էր Պատրիարքարանէ։ Այդ հրահանգը ղրկուած ըլլալով, նոյն Ժողովները պիտի ընտրուին, ուրկէ վերջ պիտի ձեռնարկուի առաջնորդական ընտրութեան, որուն հրահանգ արդէն ղրկուած էր։

ԵՐԿՈՒ ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ՊԱՏՐԻԱՐՔՆԵՐՈՒ ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ. — Իզմիրէն Յակոբոս էֆ. Յովակիմեան կը գրէ մեզ.— Հոգելոյս Ներսէս և Խորէն Պատրիարքներու մահուան տարեդարձին առթիւ, կիրակի օր, տեղւոյս Ս. Եկեղեցին մէջ, Առաջնորդ Սրբազանի հրամանաւ, յատկապէս պատարագեց մեր ծերունազարդ քահանաներէն Տ. Ներսէս Հայր։ Ճաշու գրքէն վերջ քարոզեց Տ. Պարգեւ վրդ.։ Պատարագի արարողութիւններէն յետոյ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան մը։

ԻԶՄԻՐԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ. — «Արշալոյս»ի վերջին թիւէն — Իզմիրի Կրօն. Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ զբաղած է հետեւեալ խնդիրներով.— Ժողովը նկատի առնելով բժիշկի մը ամուսնական առաջարկին մասին Տ. Մկրտիչ և Տ. Մամբրէ քահանաներուն տեղեկագիրը, հարկ դատեց այդ մասին իր վերջնական որոշումը յաջորդ նիստին յետաձգել, քանի որ լուսաբանութեան արժանի կէտեր կային։ Մանիսայէ կին մը իր ամուսնոյն ըրած անճահ և անպատիւ առաջարկները մերժած ըլլալով իր ամուսնէն բաժնուած էր, և Թաղականութիւնը կը խնդրէր որ Ժողովը արտօնէ զինքը վերստին ամուսնանալու Հայ-Հռովմէականի մը հետ, որ յանձն առած է պսակուիլ իբր անդամ Հայ եկեղեցիի։ Ժողովը հարկ դատեց իր աւագերէց Յակոբ քհ.էն տեղեկութիւն առնելէ վերջ կարեւորը անօրինել։ — Բնիկ տեղացի կին մը դժգոհ ըլլալով իր ամուսինէն որ զինքը չէր կրնար ապրեցնել և միեւնոյն ատեն կը խոշտանգէր, ժողովին դիմում ընելով անօրինութիւն մը խնդրեց։ Ժողովը որոշեց իր յառաջիկայ նիստին մէջ իր ներկայութեան կոչել թէ՛ այրը և թէ կինը և անոնց բերանացի բացատրութիւնները լսել։

⁂ Պայրամի տօնին առթիւ Առաջնորդ Դուրեան Սրբազան, ընկերակցութեամբ Առաջն. փոխանորդ Տ. Յովհաննէս քհ.ի և տեղւոյս Խորհուրդներէն մէկ քանի անդամներուն, շնորհաւորական այցելութիւն տուած է կուսակալ պէյին և կառավարական ուրիշ պաշտօնատարներու։

⁂ Հոգատար որբախնամ հաստատութեան վերջին երկու շրջանաւարտ օրիորդներուն հիւանդապահութիւն սորվելու համար, Առաջնորդ Սրբազանը Ս. Պատրիարք Հօրմէն Բերայի Աղքատախնամին հիւանդապահուհիներու համար պատրաստուած ծրագիրը խնդրած էր։ Այդ ծրագիրը Պատրիարքարանէ ղրկուած ըլլալով, պիտի ուսումնասիրուի և գործադրութեան պիտի դրուի, որպէս զի այդ ծրագրէն օգտուին որբուհիները և իրենց ապագան կրնան ապահովել։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ

Երուսաղէմէն հոկտ. 12 թուով կը գրէ մեր թղթակիցը.— «Երուսաղէմի պատուիրակները հետզհետէ կը շարունակեն այցելել Ս. Տեղեաց նշանաւոր պատմական վայրերը, ինչպէս նաեւ քրիստոնէական զանազան եկեղեցիներու վերաբերեալ վանքերը, դպրոցները և բարեգործական հաստատութիւնները։ Օտար եկեղեցիներու ներկայացուցիչները փոխադարձ այցելութիւններ կուտան հետզհետէ պատուիրակներուն։ Այսպէս հոկտ. 16ին Յունաց Երուսաղէմի Պատրիարք Տ. Դամիանոս երկու հետեւորդ վարդապետներով, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ պատուիրակներուն և ընդունուեցաւ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքարանին ընդունելութեան դահլիճին մէջ, Տ. Վահրամ Սրբազանի, Արիս էֆ. Ֆէնճեանի և վանքին թարգման Տ. Սմբատ վրդ.ի կողմէ։ Տ. Վահրամ Սրբազան կէս ժամու չափ սիրալիր տեսակցութիւն մը ունեցաւ յոյն Պատրիարքի հետ, թարգմանի պաշտօնը կը կատարէր Արիս էֆ.։ Վայելուչ մեծարանքներէ ետքը, դահլիճ մտաւ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը, վեղար ի գլուխ և արաբերէն լեզուով սիրալիր ու զուարթ տեսակցութիւն մը ունեցաւ յոյն Պատրիարքին հետ։

⁂ Ինչպէս յայտնի է, Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին կողմէ Երուսաղէմի տասը միաբաններուն հրաւէր ղրկուած էր վանք վերադառնալու համար։ Այս գրաւոր հրաւէրին պատասխանելով, հոկտ. 18ին Երուսաղէմ հասաւ Հալէպ-Անթապի Առաջնորդ Տ. Կարապետ Ծ. վրդ.։ Տեսնենք ուրիշ ո՞ր վարդապետները պիտի պատասխանեն նոյն հրաւէրին։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ՅԱՅՏԱԳԻՐԸ

Պէրպէրեան վարժարանին ի նպաստ տրուելիք նուագահանդէսը տեղի պիտի ունենայ նոյեմբեր 18ին Բերա՝ Բըթի Շանի ձմեռնային թատրոնին մէջ։ Կարգադիր մասնախումբը որ ամէն ջանք թափած էր տոմսակները սպառելու և կարելի եղածին չափ նուագահանդէսին նիւթական մասը ապահովելու համար, գոհութեամբ կը լսենք թէ հասած է գրեթէ իր նպատակին և տոմսակները ամբողջ ծախուած են։ Հետեւաբար կարգադիր մասնախումբը այսպէս նիւթականը ապահովելէ վերջ, շաբաթ օր նիստ գումարելով խորհրդակցութիւններ կատարեց նուագահանդէսին յայտագրի մասին։ Այս նիստին ներկայ գտնուած է նաեւ Սինանեան էֆ. որուն յանձնուած էր յայտագրին կազմութեան հոգը։ Նուագահանդէսը բաժնուած է երկու մասերու։ Պիտի մասնակցին գլխաւորաբար Օր. Զապէլ Մինասեան, Պերճ էֆ. Պօյաճեան, Ե. Կիւլեանօֆ (Էլիքիւզէլեան) Սինանեան եղբարք և Կեդր. վարժարանի երգեցիկ խումբը՝ առաջնորդութեամբ երաժշտապետ Չիլինկիրեան էֆ.։ Ուրախալի պարագայ մը եթէ կայ, այն ալ սա՛ է թէ այս նուագահանդէսը կազմակերպուած է, ինչպէս կ'երեւի, բոլորովին հայ տարրերէ՝ առանց օտարին մասնակցութեան։

Ահաւասիկ այդ յայտագիրը.—

Ա. ՄԱՍ

ՄԱՐՇ ՀԱՄԻՏԻԷ

1. ՎԷՐՏԻ. Nabucco. va pensiero sull'ali dorate (Կեդր.ի խմբերգ)։
2. ՎԷՊԵՐ. Freischütz. chœr des chasseurs. (Կեդր.ի խմբերգ)։
3. ՕՐ. Զ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ. Դաշնակ։
4. ՊԵՐՃ ԷՖ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ. Մեներգ։
5. ՄԷՆՏԷԼՍՕՆ. Trio Ré mineur (op. 49)։

Բ. ՄԱՍ

1. ՍԷՆ-ՍԱՆՍ. Sérénade d'hiver. (Կեդր.ի խմբերգ)։
2. Տ. ՉՈՒԽԱՃԵԱՆ. Dans les fleurs. (Կեդր.ի խմբերգ)։
3. ՊԷԹՈՎԷՆ. Trio en do mineur (op. 1, Nr. 3)։
4. ՏՎՈՐԱՔ. Danse Slave. en sol mineur (Դաշնակ՝ Օր. Զ. Մինասեան)։
5. Լ. ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ. Օրհներգ (Կեդր.ի խմբերգ)։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, Նոյեմ. 10)

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍ. ԱՄՈԼԻՆ ԱՆԳԼԻԱ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

ՖԼԻՍԻՆԿԷՆ, 9 Նոյեմբեր.— Գերման կայսրն ու կայսրուհին իրենց հետեւորդներուն հետ այսօր կէսօրէն ետքը ժամը 3.50ին հոս հասան և անմիջապէս Հօհենցօլէրն կայս. զբօսանաւը գացին որ նաւահանգիստէն դուրս խարսխած էր։

ՊԵՐԼԻՆ, 9 Նոյեմբեր.— Գերմանիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ շատ համակրութեամբ կը խօսին գերման կայսեր Անգլիա ուղեւորութեան վրայ, բայց մեծ ակնկալութիւններ չեն տածեր։ Ամէնուն համոզումն է թէ գերման կայս. ամոլը շատ բարեկամական, շատ սրտագին ընդունելութիւն մը պիտի գտնէ Լոնտոնի մէջ, բայց այդ այցելութեան քաղաքական հետեւանք մը ունենալը յուսալի չեն գտներ։ Քանի որ արտաքին գործոց նախարար Պ. Շէօն կ'ընկերանայ գերման կայսեր՝ [illegible] չկայ թէ քաղաքական խնդիրներու վրայ ալ պիտի խօսուի, բայց ո՛չ է դաշնագիր չպիտի կնքուի, գերման քաղաքականութեան մէջ փոփոխութիւն մը չպիտի մտնէ։ Այս այցելութիւնը որ Անգլիոյ Թագաւորին հրաւէրով տեղի կ'ունենայ, նպատակ ունի ցուցնել թէ անցած, փարատած են երբեմնի թիւրիմացութիւնները։ Այս այցելութիւնը, երկու վեհապետաց փափաքին համաձայն, պիտի հարթէ այն ուղին որպէս զի երկու ազգեր քով քովի բարեկամաբար ընթանան անկէ։ Թերեւս անգլիացի այս կամ այն նախարարը ուզէ այժմէութիւն ունեցող խնդիրներ բանակցութեան դնել, բայց Գերմանիա ծրագիր մը չունի այդ մասին և պատրաստուած չէ։ Հաւատալի չէ նաեւ անգլիական լրագրի մը այն լուրը թէ Գերմանիա կը փափաքի նաւահանգիստ մը առնել Անգլիայէ Միջերկրականի աւազանին մասին մէջ։ Անգլիա չունի այդպիսի նաւահանգիստ և շատ անհեթեթ է մտքէ անցնել թէ գերման կայսրը այդպիսի նպատակի մը համար կ'այցելէ Անգլիա։ Ինչպէս ըսինք, այս այցելութեան միակ նպատակն է աւելի ամրապնդել երկու ազգաց բարւոք յարաբերութիւնները։ Տարակոյս չկայ որ ամենուրեք խաղաղութեան անվթար պահուիլը փափաքողները գոհութեամբ կը հետեւին այս այցելութեան։ Իտալիա ալ շատ գոհ պիտի ըլլայ Գերմանիոյ և Անգլիոյ միջեւ բարեկամութիւնը ամրացած տեսնելով։ Վիեննայի մէջ ալ շատ կը փափաքին այս բանին։

ՎԻԵՆՆԱ, 9 Նոյ.— Վիլհէլմ կայսրն ու Աւկուսդա կայսրուհին, այսօր, Ուինտսոր կը հասնին, ուր հիւր պիտի ըլլան Անգլիոյ արքայական ամոլին։ Այս այցելութիւնը քաղաքական մեծ կարեւորութիւն ունի, վասն զի մեծ նշան մըն է Գերմանիոյ և Անգլիոյ միջեւ յարաբերութեանց, լարուած ու տագնապալից կերպով ձգտուելէ ետքը, հիմա բարեկամականի վերածելու փափաքին։ Ասոր համար հետաքրքրական է իմանալ Անգլիոյ կարեւոր անձնաւորութեանց կողմէ երկու ազգութեանց յարաբերութեանց մասին եղած յայտարարութիւնները, ուրկէ պիտի տեսնուի թէ հանրային կարծիքը ո՛րչափ ոգեւորուած է խաղաղասիրութեամբ։

Սըր Ուիլիըմ Տրէյօրի՝ Լոնտոնի 1906/907ի քաղաքապետին յայտարարութիւնը.— Գերման կայսրը մեծ խանդավառութեամբ պիտի ընդունուի Լոնտոնի մէջ։ Լոնտոնի քաղաքապետական Խորհուրդը միաձայնութեամբ քուէարկեց գերման կայսրն Լոնտոն հրաւիրել. և ամէն Անգլիացիք բարեկամական և յարգական հաւասար զգացումներ կը տածեն իրենց երկրին մեծ բարեկամի մը և հզօր վեհապետի մը համար։ Լոնտոնի միջնաքաղաքին մէջ թերեւս նախապաշարում մը գտնուի Գերմաններու դէմ, բայց ատիկա վաճառականներու երիտասարդ և անփորձ պաշտօնեաներու կողմէ գոյութիւն առած է, որոնք կը տեսնէին թէ երիտասարդ Գերմանները առեւտրական ամէն ճիւղերուն մէջ ալ կրնային մրցիլ իրենց հետ։ Արդարեւ երիտասարդ Գերմանը կարգապահ և սակաւապէտ է, և քիչ վարձքով շատ կ'աշխատի. ես կը վախնամ որ մեր անգլիական երիտասարդութիւնը աւելի խաղի և սպորտի վրայ կը մտածէ և պէտք եղածին չափ չի խնայեր, և հետեւապէս գանգատելու պատճառ կ'ունենայ, կեանքի դժուարին պայքարին մէջ, գերման մրցակիցներու դէմ։ Բայց այս զգացումը ազգային չէ այլ անձնական և տեղական։ Ես վախ չունիմ թէ մեր երիտասարդութիւնը ընկճի վերջապէս, բայց պէտք է գիտնայ թէ կեանքի գործը խաղը չէ, այլ աշխատութիւնն է, ոչ թէ հեշտակեցութիւնը, այլ խնայասիրութիւնն է որ երջանկութեան կ'առաջնորդէ։ Մրցումը լաւ արդիւնք կ'ունենայ եթէ ամէն բանի մէջ հիմնական յատկութիւնները զարգացնէ։»

Սըր Ճէյմս Պէլի՝ Լոնտոնի 1907/908ի քաղաքապետին յայտարարութիւնը.— «Իմ կարծիքով, երկու երկրաց միջեւ գոյութիւն ունեցող թիւրիմացութեանց և երկպառակութեան դժուարութեան պատասխանատուն Մամուլն է և գերման կայս. ամոլին այցելութիւնը պիտի փարատէ զանոնք։»

Ծովակալ Սըր Էտմընտ Րօպէրդի յայտարարութիւնը.— «Մօտերս Հնդկաստան երթալուս պատճառաւ ժամանակ չպիտի ունենամ իմ կարծիքս յայտնել գերման կայսեր յառաջիկայ այցելութեան վրայ, բայց այժմէն կը յայտնեմ իմ փափաքս, ինչ որ վստահ եմ թէ ամէն Անգլիացւոց փափաքն է, թէ այդ այցելութեամբ երկու ազգերն ալ փոխադարձաբար լաւ պիտի հասկնան զիրար։»

Ուրիշ նշանաւոր անձնաւորութիւններ ալ միեւնոյն մտքով յայտարարութիւններ ըրած են։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 29/11 Նոյեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ. Օ. Ռ.		99 11½
Ամենէն բարձր գին	»	99 19½
Ամենէն վար գին	»	99 11
Րումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	157 —
Ամենէն բարձր գին	»	157 62
Ամենէն վար գին	»	157 —

ԲԱՑՈՒՄ Հոկտ. 30/12 Նոյեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ. Օ. Ռ.		99 17½
» » » ժամկ. 5ին Փ. Կ.	»	99 17
Րումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	157 25
» » ժամկ. 5ին	»	157 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	429 —
Օսմ. Երկթ. Պարտթ. Ա. սերի	»	508 —
» » » Բ. սերի	»	506 —
» » բաժնթղթ.	Ա. Ո.	15 22½
Շիրքէթի Խայրիէ	»	44 —
Շիրքէթի Խայրիէի Հիմնադրի	»	4 55
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 05
Օսմ. Ծխախոտ		18 05
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		8 50
» ժուիսանս		3 75
» պարտաթուղթ		473 —
Թունէլ	Ֆր.	41 50
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		305 —
Գալիա Քարա Այտըն		425 —
Միթիլլի պանքա	Օ. Ռ.	5 20
Սալոնիքի պանքա		138 —
Փարատուս սանձնաշնորհեալ		34 —

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 11 Նոյեմ.— Սակարանին մէջ ընդհանուր հակումը լաւագոյն է գիներու ընդհանրութեանը համար։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ կատարուած հաշուեյարդարումը առանց դժուարութեան կը կատարուի և Նիւ-Եորքէն առնուած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ տագնապը նոր յառաջդիմութիւններ չըներ և հանդարտելու հակամէտ է։ Այս զանազան պարագաները հաստատուն հանգամանք մը տուին հրապարակին։ Ասկէ զատ Ֆրանսայի ելմտական նախարար Պ. Քայոյի ներքսումներուն հակառակ, Բարիզի Սակարանը համոզուած է որ Երեսփ. Ժողովը պիտի մերժէ եկամտի տուրքին ծրագիրը, որով ֆրանսական հարիւրին երեք տոկոսաւոր Ռանդը նորէն բարձրանալով 94.87 եղաւ։ Օտար արժեթղթերու գիները ընդհանուր կերպով հաստատուն են։ Վարկի հաստատութեանց բաժնեթղթերը բարձրացած են։ Ռիօ Թինթօ 10 Ֆր. վրայ դրաւ, վասն զի պղինձը 59էն 60.10ի բարձրացած էր։ Պալիա Գարայտըն՝ 428։ Անգլիական կապալը քիչ մը աւելի տկար է՝ 18.12։ Լոնտոնի Սակարանէն առնուած լուրերը բոլորովին լաւ են։ Ամերիկեան երկաթուղիներու արժեթղթերուն գիները Նիւ-Եորքի Սակարանին մէջ բարձրացած են, կը յուսացուի որ հաշուեյարդարումի ատեն Նիւ-Եորքի հաշուոյն արժեթղթեր պիտի չյանձնուին։ Ամերիկեան արժեթղթերը երկու «ջուան» վրայ դրին։ Հարաւային Ափրիկէի հանքային բաժնեթղթերը լաւ հակում մը ունին։

ՓԱՐԻԶ.—Ալճեզիրասի որոշմանց մասին Ֆրանսայի հրատարակած Դեղին Տետրակին վրայ խօսելով, անգլիական լրագիրները կը հաստատեն Ֆրանսայի մեծ չափաւորութիւնը, բարեացակամութիւնը և կատարեալ բարեկրթութիւնը տէրութեանց հանդէպ։ Գերման լրագիրները բան մը չեն յայտներ։ Վաղը Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ վիճաբանութիւն պիտի կատարուի այդ Դեղին Տետրակին նկատմամբ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Գերմանիոյ կայսրը ու կայսրուհին Բորթսմութ ժամանեցին Հոհենցոլերն զբօսանաւով։ Թագաւորն մարաջախտներ Թնդանօթ արձակելով ողջունեցին Նոյեն Վեհափառութիւնները, որոնք Կալէսի իշխանին կողմէ ընդունուեցան։

ՓԱՐԻԶ.— Պաւրկազի ֆրանսական գեր-հիւպատոս Պ. Մընա նոյն պաշտօնով Հօնոլուլու փոխադրուեցաւ։ Անոր յաջորդեց Պ. Լըզա։

ԼՈՆՏՈՆ.— Գերմանիոյ կայսեր ու կայսրուհիին Բորթսմութի մէջ ըլլալիք ընդունելութեան ծրագիրը փոխուեցաւ՝ թանձր մշուշի մը հետեւանքով։ Լոնտոնի գերման դեսպան Մէթթէռնիխ կոմսը մշուշին հետեւանքով մեծ դժուարութիւն քաշեց Հոհենցոլերն զբօսանաւը երթալու, զոր անգլիական թորփիլանաւեր շրջապատած են, մշուշին պատճառաւ ընդհարում մը տեղի չունենալու համար։

—Անգլիական լրագիրները ջերմագէս բարի գալուստ կը մաղթեն կայսեր ու կայսրուհիին. ցոյց կուտան երկու երկիրներուն շահերու նոյնութիւնը, վասն զի ամէն տեսակ անվստահութիւն անոնց մէջէն անհետացած է այլեւս։

ԼՈՆՏՈՆ.—Տէյլի Թէլէկրաֆ կը ծանուցանէ թէ Գահիրէի Սակարանին մէջ ալ տագնապ ծագեր է, անցեալ ամսու պատահածէն շատ աւելի սաստիկ կերպով։

ՍԵՆՏ ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուս և ֆրանսացի սեղանաւորներու խումբ մը կ'աշխատի մենաշնորհ մը ձեռք բերել՝ Սիպերիոյ եւ անգլիական Հնդկաստանի երկաթուղիները միացնելու համար։

ՓԱՐԻԶ.— Բրէթէ Լիոնէէ ընդհանուր տնօրէն Պ. Մազըրա հանգստեան կոչուեցաւ իր ծերութեան պատճառաւ և անոր յաջորդեց Լիոնի ճիւղին նախորդ տնօրէն Պ. Պէթիօ։

ԲՈՐԹՍՄՈՒԹ.— Հոհենցոլերն, ուր կը գտնուէին Գերմանիոյ կայսրն ու կայսրուհին, հոս ժամանեց։ Նոյեն Վեհափառութիւնք ընդունուեցան ժողովրդեան խանդավառ արտայայտութիւններով։ Քաղաքային ու զինուորական իշխանութեանց կողմէ ընդունուելէ ետքը, Ուինտսոր ուղեւորեցան, ուր ժամանեցին իրիկուան ժամ 5ին։ Ուինտսորի կայարանին մէջ կը գտնուէին Էտուարտ Է. թագաւորական հիւսերներու գնդապետի համազգեստով, Ալեքսանտրա Թագուհին եւ արքայական գերդաստանին բոլոր անդամները։ Վիլհէլմ Բ. վակոնէն իջնալուն Էտուարտ Է.ի մօտ գնաց իսկոյն և երկու վեհապետները զիրար ողջագուրեցին սիրալիր կերպով։ Նուագածուները գերմանական քայլերգը կը նուագէին։ Ետեւոյ Էտուարտ Թագաւորը ողջունեց կայսրուհին, անոր աջերը համբուրելով։ Ապա ամէնքն ալ դղեակ գացին։

— Վիլհէլմ կայսրը Լսերզ պատուաւոր անուն տուաւ Կալէսի իշխանուհիին և Արքայիլ դքսուհիին՝ Էտուարտ Է.ի ջոկը։ Սէւ Արծիւ՝ Ուէլինկթընի և Արքայիլ դուքսերուն։ Կարմիր Արծիւ՝ Լոնտոնի գերման դեսպանին։

ԻԼԱՆ
Զըրաաթ Պանգասընըն

Զըրաաթ Պանգասը բինանգօսընըն օնըճը դուրաասընըն Թըրրինի սանիի սանիի պուլունան պիրինճի կիւնի սաաթ [illegible] Նաֆիա նէզարէթի ճելիլէսի տարաֆընտան գօմիսիոնը մախսուսը մարիֆէթի իլէ ալէնէն քէշիտէ գըլընաճաղը վէ սաթըլըմաէլու պուլունան Թահվիլաթըն [illegible] Զըրաաթ Պանգասը իտարէի մէրքէզիէսի իլէ Բէյօղլու [illegible] գօմիսիոնի [illegible] նուր։ 2—1

ՏԻՒԶԱՐԻ ԳԻՆԻՆ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԸ
ԼԱՔԹՕ-ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕՑՈՎ
VIN et SIROP de DUSART

Տիւզարի գինիին ու օշարակին մէջ գտնուած լաքթօ-ֆոսֆադ տը շօն առանձին ազդեցիկ վերանորոգիչն է։

Ոսկրաթեք տղայ ոսկորները կը չփակէ ու կը զօրացնէ. ուժ կուտայ թոյլ և անշարժ տղոց։

Ցղի կիները այս գինին ու օշարակը խմելով չեն յոգնիր ու չեն փսխեր և առոյգ կորովի տղաք կը ծնին։

Լաքթօ-ֆոսֆադը ստնտուներուն կաթը կը շատցունէ և տղաքը կը պաշտպանէ ընդդէմ ատամնահանութեանց։ Իր ազդեցութեամբ, ակռաները շուտ կը բուսնին։ Բարիզ, Վիվիէն փողոց։ A.

Գործակատար՝ Ժ. Պ. Տալէճիօ, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։

ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԵՐ
Նիքոլայիտիս Եղբարք

Պատուոյ յիշատակութեան արժանացած Բարիզի մէջ՝ Ֆրանսայի ատամնաբոյժերու ժողովին անդամներէն։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 413, Բոսթա փողոց Թիւ 1, Շառուղ վաճառատան վրայ՝ առաջին յարկ։

Ճիւղեր.—Դասքէոյ Մէօհիւրտար, Քորբիի պարտէզին մօտ։

Բերնի հիւանդութիւնները կը դարմանեն։ Շատ փտած ակռաները ոսկիով, «բլաղին»ով և «էմայ»ով կը լեցնեն։ Իրենց մասնաւոր գործիքներով յախճապակիէ ակռայի կտորներ կը շինեն և զայնս կը փակցնեն ակռային առողջ մասին, այնքան ճշդութեամբ որ ակռան ամբողջ կ'երեւայ և կտոր ունենալը բնաւ յայտնի չըլլար. այդ կերպով յախճապակիով ալ ակռայ կը լեցնեն։ Յախճապակին ամէնէն ամուրն է ակռայ լեցնելու համար գործածուած զանազան առարկաներուն. եթէ առջեւի ակռաները լեցուին, բնաւ յայտնի չըլլար թէ լեցուած են։ Ատոնցմէ զատ ամերիկեան վերջին դրութեամբ կեղծ ակռաներ կը շինեն և առանց քիմքի «Պրիճուորք» տեսակէ ակռաներ կը զետեղեն։ Վերոգրեալ տեղերը ամէն օր կ'ընդունին իրենց դիմողները։ 50—37

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերթ

Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Իսմայիլիա շոգենաւը նաւապետ Անտէրլէչ, չորեքշաբթի, 13 Նոյեմ. 1907 (Ը. Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ. իսկ հինգշաբթի 14 Նոյեմ. 1907 (Ը. Ե), կէսօրէ ետքը, ժամ 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միթիլլի, Իզմիր և Պիրէա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Նոյ. 12ին, Սիրֆասի, Մարսիլիայէն
Նոյ. 18ին, Իմէրէթի, Սեւ ծովէն
Նոյ. 19ին, Մինկրէլլի, Մարսիլիայէն
Նոյ. 25ին, Ուէս Սէպու, Սեւ ծովէն
Նոյ. 26ին, Ֆրիժի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Նոյ. 13ին, Սիրֆասի, Զօնկուլտաք, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Նոյ 19ին, Իմէրէթի, Մեսսինա եւ Մարսիլիա։

Ա. կարգ Պարիզի համար 200 Ֆր
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 Ֆր.։ Բ. կարգ 185.10 Ֆր. (Տիէբի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։

15 50—42 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2|14 եւ 1320 Սեֆէր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նաղըլը խան, Հէզարէն փողոց, Թիւ 14, Թօփէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Նէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պահչէ Գաբու, Թրամուէյի ճամբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ։
Պոլիս, Մ. Ի. Սարօֆ, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու Թիւ 10։
Պոլիս, Ապար պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց։
Պոլիս, Պ. Ս. Այվէլըզլեան, Խմիր-Խօնիւ, Պահչէ Գաբու, Իզմիր փողոց։
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անտաթօպուլօ չուկիոյի հրապարակ։
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Ճնդրիա, Մոտա Ճատտէսի։
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Երէնգիւղ, Թէօտիօս Ինամիտէս, նաւակատան մօտ։
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, Թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրէանց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Բէնտիկ, Բ. Սօմմարիբա։
Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.։
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ։
Սան Ստեֆանօ, Բէչէճեան էֆ.։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և չքնաղ առացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէէ դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի առեւ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2։
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար) Ջարշը Պոյը, Թիւ 120։

Դասերը և նորագութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Ցիւզ Օղլուի տունը։ 16 50—38

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ
ԱՆՕՐԻՆԱԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԸ
Անգլ. կերպասեղինաց քուրձներու

ՊՈԼԻՍ, ՍԻՐՔԷՃԻ, ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ՃԱՄԲԱՆ, ՕՍՄԱՆԻԷ ՕԹԷԼԻՆ ԴԻՄԱՑ
ԵՒ ՔԷՕԲՐԻՒԼԻ ԽԱՆԻՆ ՏԱԿ, ԼՈՆՏՈՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ

Սոյն վաճառատունը, այնան եղանակին առթիւ, Անգլիոյ ամէնէն համբաւաւոր գործարաններէն բերել տուած է բալթոյի, բարտըսիւի, քոսթիւմի, բանթալօնի, ըրտինկօթի քուրձներ։ Գիները նշանակուած են իւրաքանչիւր կտորի վրայ և արտակարգ կերպով աժան կը ծախուին բոլոր քուրձները, որոնք ամէն ճաշակի գոհացում կուտան իրենց տոկունութեամբ ու ազնուութեամբ։ Հետեւաբար այս վաճառատունը դիմող բոլոր յաճախորդները մեծապէս գոհ պիտի մնան թէ՛ ապրանքներու ազնուութենէն և թէ գիներու աժանութենէն։ Մեր ընթերցողներուն կը յանձնարարենք անգամ մը այցելել կերպասեղինաց սոյն վաճառատունը, ուրկէ գնում չկատարած՝ չպիտի կրնան դուրս ելլել։ Գաւառներէն իրենց հասցէն յղողներուն նմոյշ մը կը ղրկուի։ 10—10

Վաճառատունը կիրակի օրերը բաց է։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Նուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարթէլլօ	3709	Սաֆֆօ	1119
Ալէքթօ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Մէքսիքօ	3557	Տիբէր	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիմլիա	119
Աթիոսքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մոնթէպէլլօ		Սցէրա	1203
Պասսանօ	1822	Տինամօ	504	Իտահօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորոտինօ	1264	Էսքօ	3464	Իտալօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օթհօ	4100	Թագիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էրկօ	1841	Քլէտօ	1053	Ոնթարիօ	4036	Թալէտօ	1470
Գալիբսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գարլօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քովնօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վաքքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Ջիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	Րիալթօ	6329	Վըլթաւըն	239
Սօսէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվորնօ	1643	Րինալտօ	1553	Զէնա	1350
Գոլորատօ	4235	Կիթանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Րոլլօ	1613	Զէթա	1200
Գոնկօ	2905	Կօցօ	1011	Մալմօ	724	Րօմէօ	1789	Զէրօ	
Գայրօ	895	Կըթանօ	1695	Մարէնկօ	1273	Րազպիա	136	Մալան	

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թիւ 22-24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—38

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ՀԱՍՈՅԹԸ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՁԵՏԵՂՄԱՆ ՑԱՏԿԱՑՈՒԱԾ

Պարգեւները կը վճարուին Կ. Պոլսոյ մէջ Երկրագործական դրամատան և Օսմ. Կայս. Պանքայի, իսկ գաւառներու մէջ յիշեալ Պանքաներու մասնաճիւղերուն կողմէ։ Տասներորդ Թիրաժը պիտի կատարուի 1323 Նոյ. 1ին Համրօգայա Շինութեանց պաշտօնատան մէջ։

Տոմսակներուն թիւը 175 000 — Պարգեւ շահող տոմսակներուն թիւը 35 000

Առաջին պարգեւ 300,000 — Երկրորդ պարգեւ 100,000 — Երրորդ պարգեւ 50,000 — Չորրորդ պարգեւ 20,000

ՊԱՐԳԵՒՆԵՐՈՒՆ ԹԻՒՆ ՈՒ ՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պարգեւ		Հատ			
300,000	ղրշ.	1			
100,000	»	1			
50,000	»	1			
20,000	»	1			
60,000	»	6	իւրաքանչիւրը	10,000ական	ղրշ.
50,000	»	10	»	5,000 »	»
40,000	»	20	»	2,000 »	»
60,000	»	60	»	1,000 »	»
200,000	»	400	»	500 »	»
240,000	»	3000	»	80 »	»
630,000	»	31,500	»	20 »	»
1,750,000	»	35,000			

Թիրաժի գործողութիւնը կը կատարուի ի ներկայութեան Երկրագործական Պանքային Վարչական Խորհուրդի մարմնոյն, հաշուակալին, Ելմտական նախարարութեան հաշուակալութեան Ատեանին և Օսմ. Կայս. Պանքային կողմէ կարգուած ներկայացուցիչներուն։ Ելած պարգեւները առանց ո և է զեղչի կը վճարուին ամբողջապէս, մէճիտիէն քսան ղրուշ հաշուելով։ Թիրաժի միջոցին ամէն օր քաշուած թիւերը լրագիրներու մէջ կը հրատարակուին յաջորդ օրը։

Վիճակահանութեան տոմսերը կը ծախուին Երկրագործական Պանքային կեդրոնատեղին, Պոլսոյ կողմը վիճակահանութեան մասնաճիւղին, իսկ գաւառները Երկրագործական Պանքայի և Օսմ. Կայս. Պանքայի մասնաճիւղերուն մէջ։ Ամբողջական քսանըհինգ տոմսակ գնողին հարիւրին վեց ղրուշ զեղչ կ'ըլլայ։ Թիրաժէն մէկ օր առաջ ետ դարձուած տոմսերը կ'ընդունուին և անոնց արժէքը կը վճարուի։

Ամբողջ տոմսին արժէքը մէկ մէճիտիէ
Կէս տոմսին արժէքը կէս մէճիտիէ
Քառորդ տոմսին արժէքը հինգ ղրուշ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ
1907 սեպտեմբեր 24էն (Հ. Տ.) սկսեալ ցնոր տնօրինութիւն 4

Վոսփորէն Կամուրջ

12 40 Գզկ պշկ սկտ
1 Արն չնկ պէյլ գուզ պշկ
12 45 ՍԹՆ միրկ ր.հիս պէպ արնվ գրչ օրԹ պշքԹ
12 45 Խնմ մէս պքտ Թար ենք
12 45 Պէյք բաշ չուպ գանլ ա.հս գնտ պշկ։
1 45 Գուզն Սկտ.
1 25 Պէյլրզ Ննք սԹՆ միրկ ր.հ ս պէպ անվ գրչ օրԹ Պէշկ։
1 40 Ա հիս գնտ պէպ վնք չնկ պէյլ գուզ պշկԹ։
1 30 Խնմ մէսպ պէյքտ Թրպ ենք սԹՆ միրկ պշք
2 20 Պէպ արն։
2 Պյրզ բաշ չպք գանլ ա.հսաք ենք պէշ։
2 45 Գզկ - սկտ։
2 Ր.ա.գվզ ԽէՆ մէս պէօ Թրպ ենք միրկ ր.հս պէպ
2 45 Գնտ արնվ գրչ օրԹ պշկԹ.
2 45 Ա.հիս. գնտ վնք չէնկ պէյլ զգկ պէշկԹ
2 45 Թարպ Պէյք. Բաշ Զպք գնլ ա.հս գնտ պշկ.
3 35 Պէպ անվ գրչ օրԹ պշկԹ։
3 Խնմ մէս Պյրտ Թրպ ենք սԹՆ միկ պէպ Պշկ
3 45 Ա. հիսար. գանտ. վնք. չէնկ. պէյլպ. գուզ. պէշկ։
4 20 Միրկ ր.ա.հս պէպ արն գրչ ՕրԹ պշկԹ.
5 5 Գզկ. սկտ։
3 20 Ր ա.գավ Խնիմ մէսրպ պէյքտ Թար Պէյք բաշպ չուպք գնլ ա.հիս գանտ պէլպ
4 30 Խէնմ. մէսր. պյքտ. Թրպ.ենք. սԹՆ. միրկ ր. հիս պէպ պէշկԹ։
5 20 Վնք. Չէնկք. պէյլ. Գուզկ. պէշկԹ։
5 40 Գնտ Պէպ. արնվ. Գուր ՕրԹ. պշկ։
6 40 Չնկ Պէյլ օրԹ զգկ պշկ։
6 20 Պէյք. բշպ. չպք. գանլ. ա.հիս. գնտ. պէպ։
6 15 Խէնմհլ. մսպ. պէքտ. Թարպ. ենք. սԹՆ. միրկ ր.հիս. պէպ արնվ գրչ. օրԹ. պէշկ։
8 15 .ա.հսար գանտ Պէպ արնվ գրչ չնկ պէյլ օրԹ զգկ պշկ։
8 Խնմ. մէսր պյքտ. Թրպ. ենք. սԹՆ. միրկ. ր. հիսար պէպ. արնվ. գրչ օրԹ. պշկԹ.
8 Պէյրզ բաշ ենք Գնլ միրկ ր.ա.հս գնտ պէպ արն վանիք. չնկ պէյլ օրԹ զգկ պշք
8 Ր. ա. գավ. Խնմ. մէսր. պէօյք. Թրպ. պյզ. բաշպպ. չ ւպլ. գանլ. ա. հիսար. գանտ. չէնկ. պէյլպ. գուզ. սկտ։
10 12 Գապ սկտ.
10 45 Պէյլ։
10 45 Գանալ պէպ Պէշկ։
10 30 Պէյրզ բաշ Զպք գանլ ա. հիս գանտ
9 45 Խնմ. մէսպ. պյքտ. Թար. պէյզ. ենք. ՍԹՆ միրկ. ր.հիս. պէպ. արն գրչ օրԹ պշկ
10 40 Վնք. չնկ պէյլ
11 10 Ա հիս գնտ պէպ արնվ օրԹ զգկ պշկ
11 50 Արն ՕրԹ. գուզ։
11 30 ԽէՆիմ. մէսր. պէօյք Թրպ Խէնք Մրկ. պէպ արվտ. պշկ։
9 50 ՊէշկԹ. սկտ.

Կամուրջէն Վոսփոր

1 15 Օկտ. Գուզ։
1 30 ՊէշկԹ. օրԹ.արնվ. գրչ. պէպ. ր. հիս. միրկ. սԹՆ. Խէնք. Թար. մէս. Խնմ. ր. ա. գավագ
1 55 Գնտ ա.հիս
2 Արն Պէպ։
2 Պշկ. գուզկ. պէյլ. չէնկ. վնք.գանտ. ա. հիսար գանլ. չուպ. բաշ. պէյզ. Թար։ պքտ մէս. Խնմ.։
2 10 Ար . գնտ.
2 20 Պէշկ սկտ գուզկ։
2 55 Պէշկ արն պէպ
3 Գնտլ. ա.հիս.
3 15 Պէշկ. գուզ. օրԹ. պէյլ. չէնկ ա.ր.հիս. միրկ.
4 05 ՊէշկԹ. օրԹ գուզզ արնվ պէպ ր.հիս միկ սԹՆ ենք Թար պէյք մէս Խնմ
4 15 ԳապԹ. ՊէշկԹ. գուզկ. օրԹ. պէյլ. չէնկ. արնվ. պէպք գանտ. ա. ր. հրս. միրկ. գանլ. ենք. բշպ. պէյրզ։
4 20 Պէշկ գուզ ՕրԹ չէնկ գրչ. արն վնք.
4 45 Պէշկ արն Պէպ գնտլ
4 50 Սկտ. Գուզկ.
5 Պէշկ. գուզկ պէյլ չէնկ վնք գանտ ա. հիս. գանլ չպք բաշ պէյք Թար պէյքտ մէս Խնմ
6 Պէշկ օրԹ գրչ արնվ պէպ ր.հս միրկ սԹՆ ենք Թար պէյքտ մէս Խնմ ր.ա.գավ։
7 05 Պէպ. գանտ. ա.հիսր. միրկ. գնլ. չուպ. ենք. բաշ. Պէյլրզ։
9 10 ՕրԹ պէյլ չէնկ։
6 45 Պէշք. գուզկ. օրԹ. պէյլ. չէնկ. արն Պէպ. գնտ. ա. րհիս։
7 45 ՊշկԹ. օրԹ. արն. պէպ. ր. հիս. միրկ. Ենք պէյրզ Թրպ. պէօյք. մէս. Խնմ.
8 45 Պշկ. գուզն պէյլ չէնկ վնիք գնտ ա. հիս։ գանլ. չուպ. ենք. բշպ. պէյքրզ.
9 15 Պէշկ. օրԹ. գրչ արնվ. պէպ. ր.հիս. միրկ. սԹՆ ենք Թար պէօյք. մէս. Խնմ
9 40 Պէշկ. գուզ օրԹ պէյլ չնկ արն պէպ գնտ
10 10 Պէշկ զգկ արնվ վնք ա.հս։
10 20 Պէշկ պէպ միրկ ենք Թար պյքտ մէս Խնմ։
11 20 Գապ էն Պէշկ Սկտ.
10 25 Գապ պէյլ։
10 30 Պէշկ գնտ ա.հս գնլ չպք բշպ պյքրզ մէս ր.ա.գավ։
11 45 Պէշկ. օրԹ. Գուզ. անվ պէպ. ր.հիս միրկ գանլ սԹՆ.
11 Պէշկ. զգկ պէյլ չէնկ վնք
11 05 Պշկ պէպ միր սԹՆ ենք Թար պքտ մէզ Խնմ
11 15 ՕրԹ պէյլ արն։
11 30 ՊէշկԹ. գնտ. ա. հս. գնլ. չու. բշպ. պէյրզ
11 50 ՊէշկԹ. սկտ. զգկ։
11 50 Գուզ. պէյլ. չնկ. վան. պէպ. գնտ։
11 55 ՊէշկԹ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպ. ր.հիսար։ միր. սԹՆ ենք.
12 Պշկ. միկ. ենք Թար պէօյ. մէս. Խնմ։
12 45 Պէշկ. զգկ. պէյլ. չէնկ արնվ.
12 50 ՕԹք. գրչ արնվ. պէպ ր.հիս միկ սԹՆ ենք։
12 55 Պշկ. գնտլ. ա.հս. գանլ. չու. բաշ. պէք։
1 Պշկ. Խէնք. Թրպ. պէօյք. մէս. Խէնմ.

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կռխմբ.երու երթեւեկ. 1907 սեպտ. 14 (Ն. Տ.) շաբաթ օրէն սկսեալ ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

Կայարան			ԵՐԹ Կռխմբ. 622 Ապր. եւ Ճմբ. Առտու	
Գոնիա		մկն.	12	30
Գաշին խան			1	1
Զումրա			1	45
Արըգ Էօրէն			2	13
Մանտասուն			2	42
Գարաման		ժմն.	3	13
		մկն.	3	28
Սիտրօվա			3	54
Այրանճը-Տէրպէնտ			4	44
Ալաճա			5	25
Էրէյլի		ժմն.	5	45
		մկն.	6	0
Պուլկուրլու	իրիկուն	ժմն.	6	20

Կայարան			ԴԱՐՁ Կռխմբ. 621 Ապր. եւ Ճմբ. Իրիկուն	
Պուլկուրլու		մկն.	6	35
Էրէյլի		ժմն.	6	53
		մկն.	8	50
Ալաճա			9	11
Այրանճա-Տէրպէնտ			10	
Սիտրօվա			10	43
Գարաման		ժմն.	11	7
		մկն.	11	22
Մանտասուն			11	55
Արըգ Էօրէն			12	24
Զումրա			1	—
Գաշին խան			1	36
Գոնիա	իրիկուն	ժմն.	2	5

50—42

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սկոփ	Նալցօզրիա
Մինիա	Էմիլիա
Րաֆաէլ	Փալերմօ
Քէյպըր	Մօրէա
Նարցօզ	Ֆոլէյի
Նավարինօ	Ֆարօս
	Թիպա

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգըստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար սենեակներ ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ առանձնապէս ճամբորդներ կ'առնեն բայց սենեակներ չունին։ Տօմսակի Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գինն է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հատելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւերին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ. Գործակալք
Ուիթոլ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ ԸՆԿ.
50—11 31 Ճէմս Սդրիթ, Լիվրբուլ,

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ
Հոկտեմբեր

Դշ. 23|5 Պիրէոս, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բօռ-Սայիտ եւ Սուրիոյ նաւահանգիստներու մեկնող շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 23|5 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Խրիմ-Կովկաս, Խրիմ-Ազով, Օտեսա-Քերսոն, Օտեսա-Նիքոլայեվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 24|6 Սեվաստօփոլ ժամը 10ին։
Եշ. 25|7 Տարտանէլ, Միթիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բօռ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին։
Շբ. 27|9 Օտեսա, ժամը 12ին։ 50—3

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (223)

ՓՕԼ ՍԱՕՆ

Գեղանի Կոմսուհիի Մը Արկածները

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ
ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

◆

ԺԹ.
ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ԹՌՉՈՒՆԸ

— Լա՛ւ, լա՛ւ, ինչ ըրեր ես մեր Լիզոնին որ այդպէս կը խօսի քեզի հետ, ըսաւ Տօրնաք, իր գաւկին ուղղելով խօսքը։

— Բայց բան մը չեմ ըրած, հա՛յր։ Լիզօն զիս մեղադրելու իրաւունք չունի։

— Ռօզ, այդ խոշոր տղան ինչ ըրած է քեզի։ Մի՛ վախնար ըսելու։ Պէտք կրնամ ուղղութեան բերել զայն, աւելի ուժով ըլլալուս համար։

Լիզօն ժպիտ մը զսպեց և շրթունքները խածաւ, ըսելով.

— Շատ վիշտ կը պատճառէ ինծի. եղածը աս է։ Բայց մեր երկուքին գիտնալիք գործն է ասիկա... Սակայն իրեն հարցուցէք թէ ինչո՛ւ համար կը մերժէ մեր քով գալ, Ռուաեօմոնթի դղեակը, փոխանակ գայլի մը պէս ապրելու առանձնութեան մէջ...

— Ո՛հ, պատասխանէ՛, ըսաւ Տօրնաք, աւելի զայրացած։

Լիզօն երկարօրէն դիտեց Հանրին, արտասովոր նայուածքով մը. յատկապատնական ու ասպարէզ կարդալու շարժում մը ըրաւ. կարծես թէ ըսել կ'ուզէր.

— Ա՛հ, կը ստիպեցնե՛ս զիս. ես ալ փոխադարձը պիտի ընեմ քեզի... Ո՛հ, իրարու հետ չափուինք։

Նորատի աղջիկը ուրիշ կռուան մը գտաւ՝ յարձակում գործելու համար Հանրիոյի վրայ։

— Կը փափաքիմ որ դղեակը գտնուիս։

— Ինչո՞ւ համար։ Միթէ կրնա՞մ օգտակար ըլլալ ձեզի։

— Դուն իմ բարեկամս ես... Այնպիսի ծանրակշիռ պարագաներ կը ներկայանան որ մարդ պէտք կը զգայ շրջապատուած ըլլալու բոլոր զինքը սիրողներու կողմէ, թէ՛ անոնց խորհուրդներուն դիմելու և թէ անոնց հաղորդելու համար խոստացուած երջանկութիւն մը։

Հանրիօ անձկալից նայուածքներ ձգեց Ռօզի վրայ։ Ձեր հասկցած այդ խօսքին իմաստը, բայց մտահոգութեան մատնուած էր։

— Օրինակի համար, վաղը այցելութեան մը կը սպասենք, և այդ առթիւ ըլլալիք հարցման պատասխանելու համար պէտք է խոհեմութեամբ շարժիլ ու խորհիլ...

— Այցելութի՛ւն մը, այցելութի՛ւն մը...

— Այո՛, Պ. տը Ֆոնթընայլի այցելութիւնը, որ զարմանք պատճառելու չէ քեզի...

— Այո՛, այնպէս է։

— Գիտես թէ Տօքթ. Ֆոնթընայլ ինչո՞ւ դիմում ըրած է վերջերս։

— Ամուսնութեան թուականը որոշելո՞ւ։

— Ջե՞ս մոռցած թէ խօսք տուած եմ, Հանրիօ։

— Ո՛չ, չեմ մոռցած, բան մը չեմ մոռնար...

Հանրիոյի ձայնը պղտոր էր։

— Հանրիօ, այդ ամուսնութիւնը հաճոյ կը թուի՞ քեզի թէ առարկութիւն ունիս այդ մասին։

— Երբեք ինքզինքիս չպիտի ներեմ այդպիսի առարկութիւն մը ընելու։ Հարկաւ գիտես Տօքթէօրը սիրեցի կամ չսիրեցի։ Գալով Տօքթէօրին, ապահովաբար ան կը սիրէ քեզ... Նախ որ քեզ տեսած առթին... յետոյ... վերջապէս կը հասկնաս բաւծս...

— Հանրիօ, աւելի լաւ է որ հասկնալի կ'ըլլաս, ըսաւ խորամանկ աղջիկը, որ Հանրիոյի հետ այնպէս կը խաղար, ինչպէս կատուն՝ մուկին հետ, մինչ ես հասկնալի չեմ ըլլար։ Կ'ընդունիս Տօքթէօրին զիս սիրելը։ Իսկ եթէ երբեք չսիրեմ Տօքթէօրը, և միայն գորով ու մեծ յարգանք տածեմ, բայց ո՛չ սէր...

Հանրիօ աչքերը գոցեց, և իր բարեկամուհին դուրսէ դարձելով, յարեց.

— Գիտե՞ք թէ ի՛նչ է սէրը։

Անհուն քաղցրութիւն մը կը տարածուէր Ռօզ-Լիզօնի աղւորիկ ու նուրբ դէմքին վրայ։

— Դուն գիտե՞ս ինչ ըլլալը։

Տօրնաք այդ ամէնը մտիկ կ'ընէր և մերթ գլուխը կը քերէր խելակորոյս շարժումով մը։ Բայց Հանրիօ ինքզինքը կը զսպէր, որպէս զի յուզումը չմատնէ։ Եւ կարճ կապելու համար այդ խօսակցութիւնը, ուր ապահով չէր զգար ինքզինքը, յանկարծ ըսաւ, ճակտին քրտինքը սրբելով, որ Ֆիզիքական յոգնութենէն առաջ չէր գար, այլ սաստիկ յուզումէն։

— Անտառները հեղձուցիչ տաքութիւն մը ունին ամռան մէջ, կէս օրի ատենները։ Անտառներու եզերքը միայն մարդ ազատ շունչ կ'առնէ քիչ մը։

— Ըսել է իմ երջանկութեանս չես շահագրգռուիր, յարեց Լիզօն յանկարծ։

— Ո՛հ, Լիզօնս, այդ բանին կը հաւատա՞ս միթէ։

— Քանի որ իմ ամուսնութեանս չես շահագրգռուիր։

— Ի՞նչ ատեն տեղի պիտի ունենայ։

— Այո՛, կարելի եղածին չափ շուտ։

— Կը կռահեմ։ Իրաւունք ունիս աճապարելու։ Ամուսնութիւնը աղւոր տօնախմբութիւն մըն է. սպիտակ զգեստ մը պիտի հագնիս և եկեղեցին ծաղիկներով զարդարուած պիտի ըլլայ... ճերմակ ծաղիկներ պիտի պճնեն մազերդ, կուրծքդ և մէջքդ... ամբողջ շրջազգեստին երկայնքը, մինչև փէշին ծայրը...

Հանրիօ իր կացինն առաւ և սկսաւ եղեւնիի մը կոճղը ճեղքել։

— Հանրիօ՛։

— Լիզօ՛նս։

— Առաջին անգամ չէ որ Ճշմարտութեան Թռչունին սաւառնիլը կը տեսնեմ այսօր։

Հանրիօ ալ եւս պատասխան չտուաւ, իր գործով պարապած, իբր թէ Տօրնաք ու Ռօզ մեկնած ըլլային։

Յաջորդ օրը Քրիսթիան դղեակ պիտի գար, ինչպէս իմաց տուած էր նամակով։ Երիտասարդ բժիշկը կէս օրէն յետոյ եկաւ. կոմսը կը սպասէր և Ռօզ-Լիզօն չէր ուզած հեռանալ։ Քրիսթիան տխուր էր։ Երջանիկ նշանածի մը երեւոյթը չունէր, ապահով՝ իր սիրած կնոջ տան մէջ երջանկութիւնը գտնելու։ Ընկճուած մարդու մը աչքերը ունէր, որ սաստիկ տառապանքներ կրած է՝ անողոք որոշում մը տալէ յետոյ։

—Պարո՛ն, ըսաւ Քրիսթիան, խօսքը կոմսին ուղղելով, ձեզի ըսելիք խօսքերս անշուշտ զարմանք չպիտի պատճառեն, քանի որ խորունկ խորհրդածութեանց արդիւնք են, և սրտի ճշմարիտ շարչարանքով մըն է որ ձեզի հետ պիտի խօսիմ...

—Սիրելի Ֆոնթընայլս, կ'ահաբեկէք զիս, ըսաւ կոմսը յուզումով։

—Անտարակոյս սա համոզումն ունէիք թէ այսօր եկած էի ձենէ և ձեր աղջիկէն պահանջելու որ ձեր խոստումները յարգէք... Ատենօք իմ սէրս խոստովանած եմ անոր, առաջարկելով որ կը փափագի՞ անունս կրել... Յոյսեր ունենալ կը կարծէի. արդարեւ իմ ու անոր միջեւ որոշուեցաւ որ աղէկնալնուդ պէս իմ կինս պիտի ըլլար ան։ Պարո՛ն, հա՞րկ կայ ձեր առջեւ պարզելու անդորր երջանկութիւն մը վայելելու գեղեցիկ անուրջներս։ Արդէն իսկ կը կռահէք։ Բայց երկար չտեւեցին այդ աղւոր անուրջները, և մտահոգութիւնը անոնց յաջորդեց։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ